

1965
ERAVÄLJAANNE.

HIND Kr. 1.50

MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUS

JA

MAKSMAPANEMISE SEADUS

Lisandatud Riigikogu üldkomisjoni ja Valitsuse motiivid, väljavõtted üldkomisjoni protokollidest ning üksikasjalik sisujuht.

W. JÕGI.

Üldkomisjoni asjaajaja.

18755

Tallinnas, 1932.

7-14

ERAVÄLJAANNE.

MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUS

JA

MAKSMAPANEMISE SEADUS

Lisandatud Riigikogu üldkomisjoni ja valitsuse motiivid, väljavõtted üldkomisjoni protokollidest ning üksikasjalik sisujuht.

W. JÕGI.

Üldkomisjoni asjaajaja.

Riigi trükikoja trükk — Tallinnas 1932.

BRAXILLIAANNE

2

A-7965

W. 1001

Üldkomisjoni asjajaja

Riigi erikoiskirjandus - Tallinn 1932

Riigikogu poolt 18. detsembril 1931
vastuvõetud

Maksustamiskorralduse seadus.

I osa.

Maksudevalitsuse ja maksukaebesu-
tuste korraldus.

1. peatükk.

Maksudevalitsus.

§ 1. Maksudevalitsus teostab maksusta-
mist maksu- ja tolliinspektorite kaudu maksu-
devalitsuse direktori juhtimisel, korraldusel
ja järelevalvel.

(§ 1) Valitsuse seletus lhk. 74.

§ 2. Maksu- ja tolliinspektorite asukohad,
nende tegevusepiirkonnad või erialad määrab
Majanduseminister ja avaldab Riigi Teatajas.

(§ 2) Üldkom. selet. lhk. 57. Val. lhk. 74.

§ 3. Maksu- või tolliinspektori äraolekul
ning juhtudel, kui inspektor seaduslikkudel
põhjustel ei või võtta osa asjade arutamisest
ja otsustamisest, täidab inspektori kohuseid
tema juurde määratud abiinspektor või viima-
se puudumisel maksudevalitsuse direktori poolt
selleks määratud ametnik.

Muil juhtudel võib inspektor, maksudevalitsuse direktori nõusolekul, panna maksustamise teostamise abiinspektori peale kas inspektori tegevusepiirkonna mõnes osas või üksikute maksude alal.

(§ 3) Üldkom. selet. lhk. 58.

§ 4. Kui seda nõuab tolli laialdane tegevus, võib inspektor tollimaksude alal panna kaupade revideerimise ja tollimaksude määramise abiinspektorite asemel tollirevidentide peale.

Järelevalve teostamise korras maksudevalitsuse direktor võib volitada ka temale alluvaid ametnikke üksikuil juhtudel määrama tollimakse.

Ametnikud, kellele eelmiste lõigete põhjal on tehtud ülesandeks tollimaksude määramine, toimivad maksumääramisel samade eeskirjade järgi kui inspektorid.

(§ 4) Üldkom. selet. lhk. 58.

§ 5. Maksustamise alal eriteadmisi nõudvaile ametikohtadele määratakse ametnikud, kes õiendanud sellekohase katse Majanduseministri poolt määratud kava järgi.

§ 6. Reisijate kraami, samuti ka Majanduseministri poolt eriti määratud kaupade läbilaskmise tollipiirist ja sellega ühenduses olevate tolli- ja muude maksude võtmise Majanduseminister võib, kokkuleppel vastavate ministritega, panna ka teiste ametkondade asutuste ja ametnikkude peale. Nende ülesannete teostamisel need asutused ja ametnikud täidavad Majanduseministri ja maksudevalitsuse direktori korraldusi ühistel alustel vastavate tolliametnikkudega.

(§ 6) Üldkom. selet. lhk. 59.

§ 7. Tulu- ja ärimaksu komisjonid määravad tulu- ja ärimaksud ja otsustavad vastu- laused tähendatud maksude alal.

Iga maksuinspektori tegevusepiirkonnas asutatakse vähemalt üks ärimaksu ja üks tulu- maksu komisjon.

Tulumaksu komisjone võib asutada linna ja maa jaoks kas eraldi või ühiselt. Vastavalt sellele nimetatakse komisjone linna-, maa- või segakomisjonideks.

Kui seda nõuab töö rohkus, on Majandu- seministril õigus suurendada komisjonide arvu.

(§ 7) Üldkom. selet. lhk. 59.

§ 8. Ärimaksu komisjon koosneb esime- hest ja kahest kaasistujast. Komisjoni esime- heks on maksuinspektor või § 3 ettenähtud juhtudel — abiinspektor või maksudevalitsuse direktori poolt selleks määratud ametnik.

Kaubandus-tööstuskoda nimetab kaasis- tujad ja nende asetäitjad kõigisse ärimaksu komisjonidesse kodanikkudest, kes vastavad Kaubandus-tööstuskoja seaduse (RT 148 — 1924 ja 111/112 — 1925) § 10 ja § 17 teise

Kaubandus-tööstuskoja seaduse § 10 ja § 17 teine lõige (RT 148 — 1924 ja RT 111/112 — 1925).

§ 10. Õigus valida kaubandus-tööstuskotta liik- meid, on kõigil Eesti kodanikkudel, kes mitte alla 25 a. vanad ja tegutsenud kaubanduse- või tööstuse alal vähemalt kolm aastat, samuti ka Eesti Vabariigi piirides tegutsevail ühisustel ja seltsidel, välja arvatud koopera- tiiv-ühisused, kui nad omal alal vähemalt kolm aastat töötanud, ja kui need kodanikud, ühisused või seltsid iseseisva tegevuse jaoks Eesti piirides on lunastanud 1—3 järgu kaubandusliku või 1—8 järgu tööstusliku äritunnistuse (Otsekoheste maksude seaduse § 449 lisa II ja III jagu VSK V k. 1914 a. väljaanne) ja peale selle veel kauba- ja päästelaevade omanikkudel, kelle laevad Eesti laevade registrisse üles võetud ja

lõike eeskirjadele selle muudatusega ja täiendusega, et nad:

- 1) on vähemalt 30-aastased; *25*
- 2) pole karistatud käesoleva seaduse § 146 põhjal;
- 3) on elanud vähemalt 2 aastat vastavas maksuinspektori tegevusepiirkonnas.

§ 9. Tulumaksu komisjon koosneb esimehest ja kolmest kaasistujast. Komisjoni esimeheks on maksuinspektor või § 3 ettenähtud juhtudel — abiinspektor või maksudevalitsuse direktori poolt selleks määratud ametnik.

Ühe kaasistuja ja ta asetäitja nii linna-, maa- kui ka segakomisjonidesse määrab kaubandus-tööstuskoda kodanikkudest, kes vastavad eelmise (8) paragrahvi nõuetele ning maksavad tulumaksu äritulude alusel.

Teise kaasistuja ja ta asetäitja maa- või segakomisjonidesse määrab põllutöökoda kodanikkudest, kel õigus võtta osa põllutöökoja valimistest ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu põllupidamisest saadud tulude alusel.

kes käesoleva paragrahvi teistele nõuetele vastavad, välja arvatud äritunnistuse lunastamise kohta käiv tingimus.

Õigust koja valimistest osa võtta ei ole:

- a) isikutel, kellel puudub hääleõigus Riigikogu valimistel;
- b) isikutel, seltsidel ja ühisustel, kelle äride kohta administratsioon sisse seatud või kes maksujõuetuks tunnustatud, kuni maksujõuetuse asja lõpetamiseni;
- c) välismaalastel ja välismaa seltsidel.

§ 17 teine lõige. Kaubandus-tööstuskoja liikmeteks ja nende kandidaatideks ei või olla isikud ja niisuguste ühisuste ning seltside esindajad, kelle ärivekslid protestitud on, — kahe aasta jooksul, viimasest protesti aktist arvates.

Kolmanda kaasistuja ja ta asetäitja maakomisjonidesse valib vastav maavolikogu kodanikkudest, kel hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu kas palgatuludelt või vabakutselise teenistuse tuludelt.

Kolmanda kaasistuja segakomisjonidesse ja kaks kaasistujat linnakomisjonidesse valib selle linna volikogu, kus asub tulumaksu komisjon, kodanikkudest, kel hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu kas palgatuludelt, vabakutselisest teenistusest või kinnisvarade kasutamisest saadud tuludelt.

§ 10. Aruandvate ettevõtete tulu- ja ärimaksuga maksustamine pannakse ärimaksu komisjonide peale. Sel otstarbel täiendatakse ärimaksu komisjone kolmanda kaasistujaga, kelle ühes asetäitjaga määrab Majanduseminister ühistegeliste asutiste revisjoni liitude poolt esitatud kandidaatidest, kel hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele.

(§ 10) Üldkom. seletus lhk. 60.

§ 11. Kaasistujad maksukomisjonidesse (§ 7) nimetatakse üheks aastaks. Nad ei või olla samal ajal maksupeakomitee liikmeiks ja peavad täitma oma kohuseid erapooletult, oma südametunnistuse ja teadmiste põhjal, kooskõlas seadustega ja määrustega. Enne ülesande täitmisele asumist annab kaasistuja või ta asetäitja allkirja komisjoni esimehe juures selle kohta, et ta kohustub hoidma saladuses kõiki temale teatavaks saanud andmeid.

§ 12. Kui kaasistuja või asetäitja korralkult ei täida oma ülesandeid või rikub seadusi või määrusi, hoolimata esimehe korduvaist hoiatusist, siis on Majanduseministril õigus nõuda uue kaasistuja või asetäitja määramist. Kui selleks õigustatud asutus seatud tähtajal ei määra uut kaasistujat, siis määrab selle Majanduseminister § 8 või § 9 nõuetele vasta-vaist kodanikkudest.

§ 13. Maksukomisjoni istungi aja ja päevakorra määrab komisjoni esimees ja teatab sellest komisjoni kaasistujaile vähemalt 3 päeva enne istungi päeva.

Komisjon on otsusevõimeline, kui on koos:

1) kolmeliikmelises komisjonis — kõik liikmed;

2) neljaliikmelises komisjonis vähemalt 3 liiget, nende hulgas esimees või ta asetäitja.

Komisjon otsustab küsimusi lihthälte-enamusega. Häälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääl. Kui esimees ei ole nõus komisjoni otsusega, jäetakse otsuse täitmine seisma ja asi saadetakse 7 päeva jooksul otsustamiseks maksupeakomiteele.

§ 14. Asjaajamine ja asjade ettekandmine maksukomisjonis on esimehe ülesanne.

§ 15. Maksukomisjoni kaasistujaile võib maksta päeva- ja sõiduraha Majanduseministri poolt kinnitatud määral ja korras.

§ 16. Vabariigi Valitsusel on õigus Majanduseministri ettepanekul panna üksikute riigimaksude vastuvõtmise omavalitsuste peale. Selle ülesande täitmise kohta esitavad omavalitsused aruanded Majanduseministriumis-

le viimase poolt määratud korras ja tähtaegadel.

(§ 16) Üldkom. seletus lhk. 60.

§ 17. Majanduseministri esindajail on õigus revideerida omavalitsuseasutustes riigimaksude vastuvõtmise kohta peetavaid raamatuid, kviitungeid ja muid dokumente ning riigimaksu summade kassaseisu. Omavalitsuse arvepidamises riigimaksude alal ilmsikstulnud puudustest, kui neid ei kõrvaldata revideerija nõudel, samuti ka ilmsikstulnud kuritegelistest asjaoludest teatab revideerija omavalitsuse järelevalveasutusele.

Tähtjaks üleandmata riigimaksu summad ühes 12%-lise viivituserahaga nõutakse sisse vastavalt omavalitsuseasutuselt või peetakse kinni sellele omavalitsusele minevatest riigimaksu summadest.

(§ 17) Üldkom. seletus lhk. 60.

2. peatükk.

— Kaebasutused maksude alal.

§ 18. Majanduseministeeriumi juures asuvad:

- 1) tollipeakomitee — kaebuste otsustamiseks tollimaksude ja kaupade tollipiirist läbilaskmisel võetavate muude maksude alal;
- 2) maksupeakomitee — kaebuste otsustamiseks muude maksude ja trahviasjade alal.

(§ 18) Valitsuse seletused §§ 18—25 lhk. 75.

§ 19. Tollipeakomitee koosneb esimehest, ühest alalisest liikmest, ühest Majanduseministeeriumi, ühest maksudevalitsuse ja ühest kaubandus-tööstuskoja esindajast.

Esimeheks on Majanduseministri abi; esimehe asetäitja määrab Majanduseminister.

Alalise liikme ja ta asetäitja määrab Majanduseminister kõrgema haridusega isikuist, kes omandanud erilise vilumuse tolliseaduste ja tollitariifi käsitlemiseks.

§ 20. Maksupeakomitee koosneb kahest alalisest ja ühest ajutisest liikmest.

Kaks alalist liiget määrab ametisse Vabariigi Valitsus õiguseteadusliku või majandus- teadusliku haridusega isikuist, kes omandanud vilumuse maksuseaduste käsitlemiseks kohtu- või administratiivteenistuses ja kes on vähemalt 30-aastased.

Maksupeakomitee esimeheks määrab Vabariigi Valitsus ühe alalise liikme. Esimehe asetäitjaks on teine alaline liige.

§ 21. Ajutise liikmena kuuluvad maksupeakomitee koosseisu: ärimaksuasjade arutamisel ja otsustamisel — ärimaksumaksjate esindaja, tulumaksuasjade arutamisel ja otsustamisel — tulumaksumaksjate esindaja, kõigi muude asjade arutamisel ja otsustamisel — Majanduseministri esindaja.

Ärimaksumaksjate esindaja ja ta asetäitja nimetab Vabariigi Valitsus kaubandus-tööstuskoja poolt Majanduseministri kaudu esitatud neljast kandidaadist, kes vastavad § 8 nõuetele.

Tulumaksumaksjate esindaja ja ta asetäitja nimetab Vabariigi Valitsus kahest linnade- ja kahest maaomavalitsuste liidu poolt Majanduseministri kaudu esitatud kandidaadist, kes vastavad § 9 kolmanda või viienda lõike nõuetele.

Majanduseministri esindaja määrab Majanduseminister neist Majanduseministeeriu-

mi kõrgemaist ametnikkudest, kel on õiguse- või majanduseteaduslik haridus.

Ajutised liikmed ja nende asetäitjad määratakse kaheks aastaks.

(§ 21) Üldkom. seletus lhk. 61.

§ 22. Tolli- või maksupeakomitee tegevust juhib komitee esimees. Esimehe äraolekul, samuti juhul, kui esimees ei või seaduslikkudel põhjustel võtta osa komitee istungist, täidab ta kohuseid esimehe asetäitja.

§ 23. Tolli- või maksupeakomitee kutsub kokku vastava peakomitee esimees, kes määrab, missugused asjad istungil tulevad arutusele. Istung on otsusevõimeline, kui on koos: tollipeakomitees — vähemalt 3 liiget, nende hulgas esimees või ta asetäitja, maksupeakomitees — kõik liikmed.

§ 24. Juhul, kui maksupeakomitee alaline liige ei saa võtta osa istungist, asendab teda Kohtu- ja siseministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liige, Kohtu- ja siseministri määramisel.

Kui ajutine liige ei saa võtta osa istungist, siis kutsutakse ta asemele asetäitja.

(§ 24) Üldkom. seletus lhk. 61.

§ 25. Asjade ettekandjaks tollipeakomitees on alaline liige, juhul aga, kui ta ei saa võtta osa peakomitee istungist, — ta asetäitja.

Asjade ettekandjaks maksupeakomitees on üks peakomitee alalistest liikmetest.

Protokolli kirjutajad peakomiteedes määratakse Majanduseministeeriumi ametnikkudest.

II osa.

Maksustamistoimetus.

1. peatükk.

Maksustamisasjade alluvus.

§ 26. Tulumaksu määramine kuulub sellele tulumaksu komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas maksukohuslane alaliselt elab.

Kui maksukohuslane on muutnud oma alalise elukoha maksustamistoimetuse kestusel, siis kuulub maksustamine sellele komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas oli maksukohuslase elukoht ajal, mis oli määratud maksustamistoimetuse alguks.

Kui maksukohuslasel pole Eestis alalist elukohta, siis kuulub maksustamine tulumaksuga sellele tulumaksu komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas asub koht, kus on saadud tulu.

(§ 26) Valitsuse seletused §§ 26—38 lhk. 77.

§ 27. Juriidilise isiku maksustamisel tulumaksuga loetakse § 26 esimese lõike kohaldamisel juriidilise isiku alaliseks asukohaks ta juhatuse asukoht, välismaiste juriidiliste isikute suhtes aga nende täisvolilise esindaja elukoht, mis teatatud vastava seaduse põhjal.

§ 28. Kui maksustamine võiks kuuluda mitmele komisjonile (§ 26), siis võib maksukohuslane valida komisjoni, kes teda maksustab.

Kui maksukohuslane ei kasuta valikuõigust määratud tähtajaks, siis on maksudevalitsuse direktoril õigus määrata komisjon, kellele kuulub maksustamise teostamine.

§ 29. Ärimaksu ja muude äritegevuse alusel võetavate maksude määramine kuulub sel-

lele ärimaksu komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas asub maksustatav äriettevõtte, välja arvatud juhud, kus maksustamine sünnib § 32 alusel.

§ 30. Kinnisvaramaksuga ja muude kinnisvarade alusel võetavate maksudega maksustamine kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub kinnisvara, kui Majanduseminister ei otsusta teisiti (§ 37).

§ 31. Aktsiisivalvele alluvate ettevõtete ja aktsiisimaksude tasumise järelevalve kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub ettevõtte.

§ 32. Kaupade läbilaskmine tollipiirist, maksustamine tolli- ja teiste maksudega, mida võetakse kaupade läbilaskmisel tollipiirist, samuti ka tollinõuete täitmise järelevalve kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asuvad kaupade ja reisijate tollipiirist läbilaskmise kohad.

§ 33. Aktsiisi- ja tollimaksude tasumise järelevalvet kaupade suhtes, mis asuvad väljaspool aktsiisivalvele alluvaid ettevõtteid ja tollivalvele alluvat piirkonda, teostab iga inspektor oma tegevusepiirkonnas.

§ 34. Pärandusemaksu tasumise järelevalve, samuti ka pärandusemaksu määramine seadustes ettenähtud juhtudel, kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas oli pärandusejätja viimane elukoht.

Kui pärandusejätja viimane elukoht oli välismaal, siis kuulub maksustamine sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub pärandusvara.

Kui pärandusejätjal päranduse avanemise ajal oli mitu elukohta või kui ta viimane elukoht oli välismaal, pärandusvarad aga asuvad mitme inspektori tegevusepiirkonnas, siis määrab maksudevalitsuse direktor, kellele neist inspektoritest kuulub maksustamine.

§ 35. Kinnistumaksude tasumise järelevalvet teostab see inspektor, kelle tegevusepiirkonnas asub kinnisvara, mille kohta tehtud akt kuulub kinnistamisele.

§ 36. Tempelmaksu tasumise järelevalvet teostab iga maksu- või tolliinspektor oma tegevusepiirkonnas.

§ 37. Käesoleva seaduse § 2 täitmiseks on Majanduseministril õigus panna üksikute maksude määramise või võtmise kui ka üksikute maksude tasumise järelevalve kas terves riigis või teatud piirkonnas — tollimaksude alal aga üksnes teatud kaupade läbilaskekohtadel — eriliste maksu- või tolliinspektorite peale, vabastades neist ülesannetest kohalikud inspektorid.

(§ 37) Üldkom. seletus lhk. 62.

§ 38. Inspektorite või komisjonide vahel tekkinud vaidlused maksustamise ja järelevalve alluvuse küsimustes otsustab maksudevalitsuse direktor.

2. peatükk.

Taandumine ja taandamine.

§ 39. Ametnik, samuti ka maksu- või tollipeakomitee või maksukomisjoni liige peab taanduma:

1) asjas, mis puudutab teda ennast, ta abikaasat, sugulasi ülenevas või alanevas joo-

nes või sugulasi küljjoones kuni neljanda astmeni või hõimlasi kuni teise astmeni, samuti isikut, kelle teenistuses ta seisab;

2) asjas, mis puutub ta eestkostmisel või hooldamisel olevaisse isikuisse, ta kasulap-
sesse või kasuvanemasse;

3) asjas, milles ta oli või on asjaosalise seaduslik esindaja või volinik;

4) asjas, millest on huvitatud ta ise või isik, kelle volinikuks või esindajaks ta oli või on, või kes on temaga punktides 1 ja 2 nimetatud vahekorras;

5) asjas, mille järgi tema vastu on alatud distsiplinaar- või kriminaaltoimetus.

Eelmised eeskirjad on maksvad niihästi maksustamisel kui ka sellega ühenduses seisvate asjade ettevalmistusel ja järelevalvel ning maksuasjus tõstetud kaebuste arutamisel ja otsustamisel. Taandumise järele valvab taanduva ülemus, peakomiteedes ja komisjonides — esimehed.

(§ 39) Valitsuse seletused §§ 39—41 lhk. 79.

§ 40. Asjaosaline võib nõuda § 39 tähendatud põhjustel ametniku, samuti ka maksu- või tollipeakomitee või maksukomisjoni liikme taandamist enne, kui ametnik, peakomitee või komisjon võtab arutusele ta asja.

Hiljem võib asjaosaline nõuda taandamist ainult siis, kui taandamise põhjus tekib pärast eelmises lõikes määratud tähtaega.

Taandamist palujalt võidakse nõuda taandamise põhjuste tõendamist.

(§ 40) Üldkom. selet. lhk. 62.

§ 41. Taanduva või taandatava ametniku, samuti ka peakomitee liikme või komisjoni liikme kohuseid täidab asetäitja. Kui asetäitjat

ei ole või kui asetäitja samuti peab taanduma või kui ta taandatakse, siis teatatakse taandumisest või taandamisest asutusele, kellest oleneb taandunule või taandatule asetäitja määramine.

3. peatükk.

Maksude määramise kord.

1. jagu.

Maksustamiseks vajalikkude andmete hankimine ja kontrollimine.

§ 42. Inspektorid on õigustatud nõudma kõigilt isikuilt või nende seaduslikkudelt esindajailt tarvilikke teateid nimetatud isikute maksukohusluse kindlakstegemiseks ja maksu määramiseks. Teateid võib nõuda ka neilt, kelle maksukohuslus on ainult arvatav.

Eelmises lõikes nimetatud isikute äraolekul võib nõuda teateid ka nende isikute esindajailt, kuivõrd nõutavad teated puutuvad nende valitsemisel olevaisse varadesse ning tuludesse.

(§ 42) Üldkom. selet. lhk. 63. Val. lhk. 79.

§ 43. Kui eelmises (42) paragrahvis tähendatud teadete andmiseks pole nähtud ette teisi tähtaegu eriseadustes, siis esitatakse teated 2 nädala jooksul, arvates nõude saamise päevast.

Teated antakse vormide järgi, kui maksu-devalitsuse direktor on seesugused pannud maksma.

§ 44. Perioodiliselt võetavate maksude alal võib Majanduseminister kohustada § 42 nimetatud isikuid esitama inspektoritele üldisi tähtajalisi teateid, mis on vajalikud nende

isikute maksukohusluse, elukohtade, tuluallikate ja maksustamisaluste kindlakstegemiseks.

Eelmises lõikes ettenähtud nõuded teadete esitamiseks kuulutatakse Riigi Teatajas hiljemalt üks kuu enne teadete esitamiseks määratud tähtaega.

Samas korras määrab Majanduseminister, missuguseid üldisi teateid ja dokumente peavad esitama maksukohuslased aktsiisi- ja tollimaksude määramise otstarbel või kaupade tollipiirist läbilaskmisel.

(§ 44) Üldk. selet. lhk. 63. Val. lhk. 79.

§ 45. Inspektor võib nõuda omal algatusel või maksukohuslase palvel riigi- ja omavalitsuseasutustelt, samuti muudelt asutustelt ja isikuilt kirjalikke teateid temale teadaolevate asjaolude kohta, mis tähtsad inspektori poolt nimetatud isikute või ettevõtete maksukohusluse ja maksustamisaluste kohta käivate andmete kontrollimiseks.

Krediidiasutustelt võib nõuda Majanduseministri erilisel loal, kuivõrd eriseadustest ei järeldu teisiti, eelmises lõikes nimetatud teateid, kui need teated puutuvad krediidiasutuste klientidesse ja viimaste varadesse ning tuludesse.

Teated tulevad anda 2 nädala jooksul, arvates nõude saamisest.

Teadete andja võib inspektori nõusolekul anda nõutud teateid ka suusõnal maksuasutuses. Suusõnaliste teadete kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla teadete andja ja inspektor või tema eest vastav ametnik.

(§ 45) Üldkom. selet. lhk. 64. Val. lhk. 80.

§ 46. Perioodiliselt võetavate maksude alal võib Majanduseminister kohustada eelmise

(45) paragrahvi esimeses lõikes tähendatud asutusi ja isikuid esitama inspektoritele üldisi tähtajalisi teateid neile teadaolevate asjaolude kohta, mis on vajalikud teiste isikute või ettevõtete maksukohusluse, elu- või asukoha ja tuluallikate kindlakstegemiseks või nende asjaolude kohta käivate andmete kontrollimiseks. Teadete esitamist võib nõuda sellekohastel teatelehtedel, kui need on maksuma pandud.

Eelmises lõikes ettenähtud nõuded teadete esitamiseks kuulutatakse Riigi Teatajas hiljemalt üks kuu enne teadete esitamiseks määratud tähtaega.

Krediidiasutustelt võib nõuda käesoleva paragrahvi esimeses lõikes nimetatud teateid ainult vastavate maksuseaduste põhjal.

Vastavais maksuseadustes määratakse, milliseid teateid üldiselt võib nõuda kõrvalistelt isikuilt tolli- ja aktsiisimaksude alal.

§ 47. Eelmistes (45 ja 46) paragrahvides ettenähtud teadete andmisest võivad keelduda:

1) selle isiku abikaasa, kelle kohta teateid nõutakse, samuti ta ülenevad ja alanevad sugulased, eestkoste- või hoolealused ja külgjoones sugulased ning hõimlased kuni teise astmeni;

2) need, kes teenivad isiku juures, kelle kohta nõutakse teateid;

3) arstid ja advokaadid, kui nõutud teated on usaldatud neile nende kutseülesannete täitmisel;

4) vaimulikud, kui nõutud teated on usaldatud neile vaimulikkude ülesannete täitmisel.

Peale selle võivad keelduda teadete andmisest riigiteenijad, kui teadete andmine pole kooskõlas saladuste hoidmise kohusega, kui

ka teised isikud, kui neile seadusega keelatud nõutud teadete avaldamine.

§ 48. Maksuseaduste nõuete täitmise järelevalve teostamiseks, §§ 42 ja 44 nimetatud teadete kontrollimiseks ja muude maksustamiseks tarvilikkude teadete hankimiseks ning hindamiste toimetamiseks on inspektorid ja nende volitusel ka neile alluvad ametnikud õigustatud toimetama ülevaatusi kohapeal, samuti vaatlema äri- ja arveraamatuid ning dokumente kõigis kaubandus- ja tööstusettevõtetes, mis kuuluvad isikule, kelle asjas on ülevaatus vajalik. Ülevaatus juurde võib ülevaataav ametnik kui ka maksukohuslane kutsuda tunnistajaid.

Eelmises lõikes ettenähtud vaatlusi võib toimetada ka maksudevalitsuse direktor ja tema volitusel maksudevalitsuse ametnikud, kuivõrd see on tarvilik inspektorite ja nende ülesandel teotsevate ametnikkude tegevuse kontrollimiseks.

Paragrahvides 45 ja 46 ettenähtud teadete saamiseks, kui neid teateid ei esitata, samuti esitatud teadete kontrollimiseks on inspektor ja tema volitusel temale alluvad ametnikud õigustatud vaatlema äri- ja arveraamatuid ning maksustamiseks vajalikke dokumente ka neis kaubandus- ja tööstusettevõtetes.

(§ 48) Valitsuse seletus lhk. 80—82.

§ 49. Kohalikke ülevaatusi, samuti äri- ja arveraamatute ning dokumentide vaatlusi toimetatakse kohapeal harilikkudel töö- või äritundidel. Kui nimetatud raamatud pole vajalikud ettevõttele jooksvaks tarvitamiseks, siis võidakse nõuda nende esitamist ametiruumes. Vaatluse toimetajail on õigus teha

tarvilikke väljavõtteid ja ära kirju raamatuid ning dokumentidest lisandamiseks asjatoimetusele.

§ 50. Ülevaatuse kohta koostatakse otsekohe pärast ülevaatuse lõppu ülevaatuse kohal protokoll. Protokollile märgitakse:

- 1) ülevaatuse koht, aeg ja ese;
 - 2) ülevaataja, juuresolnud ametnikkude, tunnistajate ja asjaosaliste nimed;
 - 3) ülevaatuse käik ja tulemused;
 - 4) asjaosaliste ja tunnistajate seletused.
- Protokollile kirjutavad alla ülevaatust toimetanud ametnik, asjaosalised ja tunnistajad.

§ 51. Maksudevalitsuse ametikohtade erilised õigused salakaubaveo ja aktsiisi- ning tolliseaduste rikkumise vastu võitlemiseks, samuti aktsiisivalve alla kuuluvate äri- ning tööstusettevõtete järelevalve teostamiseks määratakse eriseadustes.

§ 52. Inspektor võib omal algatusel või asjaosalise palvel kutsuda asjatundjaid arvamuse avaldamiseks küsimustes, mille arutamine või hindamine nõuab erilisi teaduslikke, tehnilisi, majanduslikke või kunstilisi teadmisi; samuti võib kutsuda asjatundjaid ka äri- ja arveraamatute revideerimiseks.

Asjatundjaks olemine on avalik kohustus, millest võib loobuda ainult mõjuvail põhjusil. Asjatundja ei ole kohustatud ilmuma ülesannete täitmiseks kohta, mis asub ta elukohast kaugemal kui 15 kilomeetrit.

Asjatundjaile makstakse tasu ja sõiduraha Majanduseministri poolt määratud normide järgi.

§ 53. Asjatundjale tuletatakse meelde enne ülesande täitmisele asumist, et ta on kohustatud täitma temale pandavat ülesannet erapooletult, õiglaselt ja kooskõlas seadustega ja määrustega ning hoidma saladuses kõik temale ülesande täitmisel teatavaks saanud andmed.

Äri- ja arveraamatute, dokumentide ja ladude vaatlusel on asjaosalisel õigus taandada asjatundjaid, kellele ta ei pea võimalikuks usaldada oma ärisaladusi, kui ta näitab, et tal on umbusuks mõjuvaid põhjusi.

Peale selle maksavad asjatundjate kohta ka §§ 39—41 eeskirjad.

§ 54. Inspektor hoolitseb selle eest, et maksukohusluse kindlakstegemiseks ja maksu määramiseks vajalikud andmed oleksid küllaldased.

Teadete hankimisel §§ 45 ja 46 korras kogub inspektor peale riigikassa huvides tähtsate andmete ka neid andmeid, mis kõnelevad maksukohuslase kasuks, kuivõrd nende andmete olemasolu ja asukoht on temale teada ja kuivõrd nende esitamine pole võimalik maksukohuslasel endal.

(§ 54) Valitsuse seletus §§ 54—56 lhk. 82.

§ 55. Kui maksukohuslane toetub asjaoludele, mida on võimalik teha kindlaks kohtu- või valitsuseasutustes olevate ametlikkude dokumentidega, siis nõuab inspektor sealt nime- tatud akti või vastavad väljavõtted või vaatleb neid kohapeal, või annab maksukohuslasele sellekohase tunnistuse teatise saamiseks.

Kui dokumendi väljanõudmine tekitaks asjatoimetuses viivituse, mida maksustamise huvides ei või lubada, siis võib inspektor asja otsustada dokumenti välja nõudmata.

§ 56. Kui inspektor leiab, et mõne temale teadaoleva olulise asjaolu kohta, mis on tähtis maksukohuslase huvides, pole esitatud tõendusi, siis ta teatab sellest maksukohuslasele, määrates temale tähtaja tõenduste esitamiseks, kui tähtaja määramine ei tekita viivitust asjas.

§ 57. Peale esitamiseks kohuslike tõe-
duste maksukohuslane võib esitada ka teisi kirjalikke tõendusi, mis puutuvad maksukohusluse selgitamise ja maksu määramisse. Samuti võib ta paluda kuulata ära asjatundjaid (§ 52).

(§ 57) Üldkom. seletus lhk. 90.

§ 58. Kui maksukohuslase poolt nimetatud või esitatud tõendus pole kooskõlas seadusega või tõendusega selgitatav asjaolu ei ole oluline asja otsustamisel või on juba küllalt selge, siis inspektor kõrvaldab seesuguse tõenduse.

§ 59. Tollimaksu määramisel kaupade läbilaskmise puhul tollipiirist ei kohaldata §§ 48—50.

2. jagu.

Maksude määramine, maksustamisotsus ja vastulaused.

§ 60. Maksu määramise otsustab inspektor kõigi kogutud andmete põhjal, arvestades riigi kui ka maksukohuslase kasuks kõnelevaid asjaolusid.

(§ 60) Üldk. seletus lhk. 65 ja 90.

§ 61. Kui ei lähe korda hankida maksu määramiseks vajalikke otseseid andmeid või kui need pole usaldusväärsed, siis määrab inspektor maksu õiglase hindamise teel andmete põhjal, mida on läinud korda koguda, kasutades ühtlasi asjakohaseid võrdlusi teis-

tes samalaadilistes asjades kindlakstehtud andmetega, samuti ka tarbekorral asjatundjate arvamusi.

(§ 61) Üldkom. seletus lhk. 65.

§ 62. Maksu määramise kohta teeb inspektor maksustamisotsuse, milles märgitakse:

- 1) otsuse tegija;
- 2) otsuste tegemise kuupäev;
- 3) maksustamisalus ja seadus, mille põhjal see alus on määratud;
- 4) maksumäär;
- 5) maksu tasumise aeg ja kord;
- 6) maksu tasumatajätmise tagajärjed;
- 7) otsuse peale kaebamise kord.

Inspektor võib muuta maksustamisotsust kuni selle kätteandmiseni.

(§ 62) Üldk. selet. lhk. 91. Val. lhk. 83.

§ 63. Vastavates maksuseadustes määratakse juhud, mil maksu tasumise kohustuse tekkimiseks ei nõuta maksustamisotsust, või mil maksustamisotsus tehakse erikorras või mil avaliku kuulutusena avaldatud nõue maksu tasumise kohta võib asendada maksustamisotsuse.

§ 64. Maksustamisotsuse peale võivad maksukohuslased ja maksu tasumise eest vastutavad isikud esitada vastulauseid, paludes võtta maksustamisotsus ümberotsustamisele. Vastulaused esitatakse maksustamisotsuse teinud inspektorile kahe nädala jooksul, arvates otsuse saamise päevast, kui vastavas maksuseaduses pole nähtud ette teist tähtaega.

(§ 64) Valitsuse selet. §§ 64—71 lhk. 83—85.

§ 65. Vastulaused kaupade tollitariifi alla määramise asjus esitatakse vastavale inspek-

torile ka siis, kui maksumäärajaks oli viimasele või maksudevalitsuse direktorile alluv ametnik. Vastulause esitamise tähtaeg on 7 päeva, arvates revideerimise või kontroll-revideerimise andmete kättesaamisest.

§ 66. Vastulauseid peavad olema kirjalikud; neid võib anda kas isiklikult, kolmanda isiku või posti kaudu. Viimasel juhul loetakse vastulause õigel ajal esitatuks, kui ta pandud postile hiljemalt tähtaja lõppemise päeval.

Vastulause peab olema vastulause avaldaja allkiri.

Vastulausest peab selguma, millise otsuse vastu vaidleb vastulause avaldaja ja mida ta palub.

§ 67. Vastulause esitamine paneb seisma otsuse täitmise kuni vastulause otsustamiseni. Kui vastulause otsustaja leiab, et otsuse täitmise viivitamine võib muuta küsitavaks või raskendada maksu sissenõudmist, siis on tal õigus nõuda maksu kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

§ 68. Vastulause otsustab inspektor, kelle otsuse peale vastulause esitatud.

Vastulauseid tollimaksude alal otsustab — arvatud välja järgnevas lõikes ettenähtud erandid — vastav inspektor ka siis, kui vastulause on esitatud otsuse peale, mille teinud temale alluv ametnik.

Kui tollimaksu määrajaks oli maksudevalitsuse direktori poolt järelevalve korras määratud ametnik (§ 4), siis otsustab vastulause maksudevalitsuse direktor, kellele saadetakse edasi esitatud vastulause ühes asjasse puutuva materjaliga.

§ 69. Vastulausete otsustamisel kohaldatakse §§ 60—62 eeskirjad, kusjuures juhul, kui vastulauses on puudutatud ainult üksikuid otsuse osasid, ei võeta arutusele küsimusi, mida vastulause ei puuduta otse ega kaudselt.

Vastulause otsustamisega tühistub esialgne otsus kõigi tagajärgedega, kuid selle otsuse täitmise kindlustamiseks rakendatud abinõud jäävad jõusse kuni uue korralduseni, millised korraldused, vastavalt uuele otsusele, inspektor teeb viivitamata.

§ 70. Vastulausete esitamise ja otsustamise kord maksude alal, mille võtmine on muude valitsuseasutuste ülesandeks, määratakse vastavates maksuseadustes. Kuivõrd nimetatud seadused ei määra teisiti, kohaldatakse käesoleva seaduse eeskirjad ka seesuguste vastulausete esitamisele ja otsustamisele.

§ 71. Kui maksude määramine ja vastulausete otsustamine kuulub komisjonidele, siis kohaldatakse sellele vastavalt §§ 60—69 eeskirjad.

Vastulause arutamise ajast teatatakse vastulause avaldajale vähemalt nädal aega enne arutamist selleks, et ta komisjoni istungil võiks kaitsta oma huve.

III osa.

Kaebused.

1. peatükk.

Kaebuste esitamine.

§ 72. Kaebused vastulausete kohta tehud otsuste peale esitatakse:

1) tollimaksude ja kaupade tollipiirist läbi-

laskmisel võetavate muude maksude alal — tollipeakomiteele;

2) muude maksude ja trahviasjade alal — maksupeakomiteele.

Kaebuse esitamise tähtjaks on 2 nädalat, arvates kaevatava otsuse kätteandmise päevast.

Kaebused esitatakse sama inspektori kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse.

Kaebused antakse kas isiklikult, kolmanda isiku või posti kaudu. Viimasel juhul loetakse kaebus õigel ajal esitatuks, kui ta pandud postile hiljemalt tähtaja lõppemise päeval.

(§ 72) Valits. selet. §§ 72—75v lhk. 85—86.

Üldkomis. selet. § 72 lhk. 90.

§ 73. Esialgse otsuse peale esitatud kaebus loetakse vastulauseks, kui sellele otsusele ei ole esitatud vastulauset.

§ 74. Kaebusi võivad esitada niihästi isikud, kelle vastulausete kohta otsus tehtud, kui ka isikud, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esitanud vastulauset esialgse otsuse peale.

Kõik isikud, kes vastutavad ühe ja sama maksu eest, võivad ka pärast kaebuse tähtaega ühineda kaebusega, mille esitanud tähtajal üks neist. Kaebusega ühinejad loetakse kaebajaiks.

(§ 74) Üldkomis. selet. lhk. 65.

§ 75. Kaebused esitatakse kirjalikult.

Kaebuses märgitakse:

- 1) kaebaja nimi, perekonnanimi ja elukoht, kui see ei selgu asjatoimetusest;
- 2) kelle otsuse peale kaevatakse;
- 3) millise otsuse peale kaevatakse;
- 4) kas kaevatakse terve otsuse või selle

üksikute osade peale, viimasel juhul — milliste osade peale;

5) mida kaebaja nõuab;

6) milliste asjaoludega ja seadustega ta põhjendab oma nõuet.

Kaebusele lisandatakse tõendused, millele kaebus rajatud; kui tõendused asuvad inõnes ametiasutuses ja kaebaja ei saa neid esitada, siis ta teatab, millised on need tõendused ja kus nad asuvad.

Kaebusi võib esitada ainult otsuse selle osa vastu, mille kohta oli antud vastulause.

§ 76. Kui kaebus ei vasta § 75 punktides 1—3 tähendatud nõuetele, siis inspektor teatab sellest kirjalikult kaebajale, pannes ette kõrvaldada puudused 2 nädala jooksul, arvates teate saamise päevast, hoiatades, et vastasel korral ei anta käiku kaebusele ja see loetakse mitteesitatuks.

Kui kaebaja ei kõrvalda nimetatud puudusi tähtajaks, siis ei saadeta kaebust edasi, vaid lisandatakse see maksustamistoimetusele ja loetakse mitteesitatuks, kuid see ei võta õigust esineda uue kaebusega kaebuse tähtaja jooksul.

§ 77. Inspektor esitab saadud kaebused vastavale peakomiteele maksudevalitsuse direktori kaudu, lisandades tarbekorral oma seletuse.

§ 78. Kaebuse esitamine ei pane seisma maksustamisotsuse täitmist, kuid maksudevalitsuse direktor võib kaebaja palvel põhjendatud juhtudel panna seisma otsuse täitmise kuni kaebuse läbivaatamiseni, nõudes tarbekorral maksu kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

Direktori eitava otsuse peale võib kaevata vastavale peakomiteele. Need kaebused esitatakse maksudevalitsuse direktori kaudu ühe nädala jooksul, arvates kaevatava otsuse saamise päevast.

§ 79. Kui inspektor keeldub arutamast asja, mis allub temale, või keeldub uuendmast vastulause tähtaega, või § 76 põhjal jätab andmata käigu kaebustele, siis võib kaevata peakomiteele ühe nädala jooksul, arvates otsuse kättesaamisest.

(§ 79) Üldk. seletus lhk. 65.

2. peatükk.

Kaebuste arutamine maksu- ja tollipeakomiteedes.

§ 80. Kaebuse saabumisel peakomiteesse selgitab asja ettekandja (§ 25), kas esitatud andmed on küllaldased kaebuse otsustamiseks.

Asjade ettevalmistamiseks on peakomitee esimehel õigus:

1) nõuda maksudevalitsuselt ja inspektoritelt seletusi kaebuse kohta, samuti täiendavate andmete kogumist;

2) koguda vajalikke andmeid teistelt riigi- ja omavalitsuseasutustelt või nende kaudu;

3) panna ette kaebajale anda täiendavaid seletusi.

§ 81. Pärast asja ettevalmistamist määrab peakomitee esimees kaebuse arutamisele peakomitee istungil. Istungi päevast teatatakse kirjalikult kaebajale ja maksudevalitsusele vähemalt 7 päeva enne istungit.

§ 82. Peakomitee istungid on kinnised. Neist võivad võtta osa ainult isikud, kelle

kaebust arutatakse, nende volinikud, maksudevalitsuse esindajad ning peakomitee poolt asja selgitamiseks kutsutud isikud.

§ 83. Maksudevalitsuse esindajaiks peakomitees on maksudevalitsuse direktor või see inspektor, kellele alluvas asjas kaebus on esitatud. Nad võivad saata peakomiteesse maksudevalitsuse esindajatena neile alluvaid ametnikke või volinikke üld- või eriettekirjutuste või üld- või erivolituste põhjal.

§ 84. Kaebajail ja maksudevalitsuse esindajail on õigus peakomitee istungil esineda seletustega ja esitada täiendavaid tõendusi, pidades silmas järgnevate paragrahvide eeskirju.

(§ 84) Üldkom. seletus lhk. 65.

§ 85. Kaebajad ja maksudevalitsuse esindajad peavad tooma esile kõik asjaolud, millele rajatud nende nõuded ja vaidlused, ja esitama kõik neil olevad tõendid või nimetama tõendid, mida nad ei saa esitada.

(§ 85) Üldk. selet. §§ 85—86k. lhk. 65.

§ 86. Suusõnalisel vaidlusel võivad pooled tuua asja selgituseks uusi väiteid. Uute asjaolude või tõenduste esiletoomise juhul lükkab peakomitee, vastaspoole põhjendatud palvel, asja arutamise edasi, määrates võimaluse korral kohe uue istungipäeva ja teatades sellest asjaosalistele.

§ 87. Kaebajate või maksudevalitsuse esindajate mitteilmumine ei takista asja arutamist ega otsustamist.

§ 88. Peakomitee võib omal algatusel või asjaosaliste palvel nõuda kolmandailt isikuilt ja asutustelt kirjalikke seletusi § 45 ettenähtud alustel või kuulata üle tunnistajaid ja asjatundjaid peakomitee istungil.

Tunnistajaile ja asjatundjaile kohaldatakse vastavalt § 52 teise ja kolmanda lõike ning § 53 esimese ja kolmanda lõike eeskirjad.

Peakomitee võib omal algatusel või asjaosaliste palvel kutsuda asjatundjaid arvamuse avaldamiseks §§ 52 ja 53 ettenähtud alustel.

§ 89. Tõenduste kogumisel peakomitee ei ole piiratud asjaosaliste poolt esitatud tõendustega ja andmetega, kusjuures tõenduste kogumisele ja vastuvõtmisele kohaldatakse §§ 54 ja 55 eeskirjad.

§ 90. Peakomitee otsustab kaebuse kõigi olevate andmete põhjal.

Peakomitee teeb otsuse asjaosaliste ja kõrvaliste isikute juuresolekuta.

Otsused tehakse lihthäälteenamusega; häälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääl.

(§ 90) Üldkom. seletus lhk. 66.

§ 91. Peakomitee otsusele kirjutavad alla esimees ja liikmed ja otsus kuulutatakse peakomitee istungil.

Otsuses märgitakse:

- 1) istungi aasta ja kuupäev;
- 2) istungist osavõtnud peakomitee esimehe ja liikmete nimed;
- 3) asjaosaliste ja nende esindajate nimed;
- 4) otsuse sisu.

Pikemat nõupidamist vajavais asjus peakomitee võib lükata edasi otsuse kuulutamise, määrates kuulutamise päeva.

Otsuse kuulutamisel seletab peakomitee esimees asjaosalistele ka kaebamise korra selle otsuse peale.

§ 92. Peakomitee motiveeritud otsus saadetakse ära kirjajana kaebajale ja maksudevalitsusele ühe kuu jooksul, arvates otsuse kuulutamise eest.

Maksustamistoimetust saadetakse tagasi maksudevalitsusele pärast otsuse jõusse astumist. Maksudevalitsusel on õigus tarbekorral võtta peakomiteest maksustamistoimetust ajutiseks kasutamiseks.

§ 93. Kui kaebuse otsustamine oleneb mingist eelküsimisest, mille lahendamiseks on käimas toimetust mõnes teises kohtu- või valitsuseasutuses, siis võib peakomitee lükata edasi kaebuse otsustamise kuni eelküsimise otsustamiseni vastavas asutuses.

Inspektori otsuse täitmine pannakse seisma sel juhul kuni kaebuse otsustamiseni peakomitees, nõudes tarbekorral maksude kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

§ 94. Maksu- ja tollipeakomitee otsuste peale võib kaevata administratiivkohtu korras Riigikohtule ühe kuu jooksul, arvates motiveeritud otsuse saamise päevast. Kaebused esitatakse selle peakomitee kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse.

Kaebusi võivad esitada:

- 1) maksudevalitsuse direktor;
- 2) isikud, kelle kaebuste kohta on tehtud peakomitee otsus;

- 3) isikud, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esitanud kaebust maksustamisotsuse peale.

Riigikohtule esitatavaile kaebustele kohaldatakse § 75 eeskirjad.

(§ 94) Valitsuse selet. §§ 94—97 lhk. 86.

§ 95. Kaebused Riigikohtule ei pane seis-

ma kaevatud otsuse täitmist, kuid Riigikohus võib kaebajate palvel panna seisma kaevatud otsuse täitmise kuni kaebuse otsustamiseni.

Maksudevalitsuse direktori kaebuse puhul jäävad püsima kõik kindlustused maksu tasumise kohta. Samuti on maksudevalitsuse direktoril õigus nõuda kindlustust, kui maksu tasumine polnud senini kindlustatud.

§ 96. Maksude ja lõivude alal, mille määramine ja võtmine kuulub muile valitsuseasutustele või kohtutele, esitatakse ja otsustatakse kaebused vastavate maksuseaduste põhjal. Kuivõrd aga nimetatud seadused seda ei määra, kohaldatakse neile kaebustele käesoleva seaduse eeskirjad.

§ 97. Kui peakomitee keeldub arutamast asja, mis temale allub, või jätab käigu andmata sisulise otsuse peale esitatud kaebusele või keeldub uuendamast edasikaebe tähtaega, siis võib kaevata Riigikohtule kahe nädala jooksul, arvates peakomitee sellekohase määruse kättesaamisest. Kaebused esitatakse peakomitee kaudu.

Viivituse peale peakomitee tegevuses võib kaevata igal ajal, kusjuures kaebused esitatakse Riigikohtule kas otsekohe või peakomitee kaudu.

(§ 97) Üldkom. selet. lhk. 66.

IV osa.

Maksuasjade ümberotsustamine ja maksustamine tagantjärele.

§ 98. Maksuasutus võib omal algatusel või asjaosaliste palvel parandada kirjutuse ja arvutuse vigu maksustamisotsustes ka pärast

otsuste kätteandmist ja jõusseastumist, kuigi maksumäär muutuks selle tagajärjel.

(§ 98) Üldk. selet. lhk. 66 ja 92. Val. lhk. 87.

§ 99. Maksustamisotsuste ümberotsustamist võib paluda juhtudel:

1) kui tulevad ilmsiks uued asjaolud, mil on oluline tähtsus otsuse kohta;

2) kui tuleb ilmsiks, et dokument, teade või muu tõendus, millele otsus rajatud, oli vale;

3) kui maksustamistoimetus teostus maksukohuslase osavõtuta, põhjusel, et ta ei teadnud maksustamistoimetusest.

(§ 99) Val. selet. §§ 99—107 lhk. 87—88.

§ 100. Maksustamise ümberotsustamist võivad paluda maksudevalitsus, maksukohuslane ja maksu eest vastutavad isikud.

§ 101. Maksukohuslane ei või paluda maksustamise ümberotsustamist uute asjaolude ilmsikstulekul siis, kui ta hariliku hoole juures oleks võinud selgitada need asjaolud ka esialgsel maksustamistoimetusel, eriti aga juhul, kui need asjaolud oleksid selgunud teadetest ja tõendustest, mille esitamist temalt nõuti, kuid mis ta jättis esitamata omal süül.

§ 102. Maksustamise ümberotsustamisele võtmise otsustavad:

1) tolli- või maksupeakomitee — kui ümberotsustamisele kuuluvad maksu- või tolliinspektorite või maksukomisjonide otsused;

2) Riigikohus — kui ümberotsustamisele kuuluvad tolli- ja maksupeakomitee otsused.

(§ 102) Üldkom. seletus lhk. 92.

§ 103. Maksukohuslase ja maksude eest vastutavate isikute palved maksustamisotsuste ümberotsustamise kohta esitatakse selle asu-

tuse kaudu, kelle otsuse ümberotsustamist palutakse. Viimane saadab palve ühes toimetusega ja oma seletusega edasi asja otsustajale.

(§ 103) Üldk. seletus lhk. 67.

§ 104. Ümberotsustamise ettepanekuis ja palvetes märgitakse, millise otsuse või otsuse osa ümberotsustamist palutakse ja millistel põhjustel. Ettepaneku või palve juures tulevad esitada kõik dokumendid, millele on rajatud palve või ettepanek, samuti vastaspoolte jaoks ärakirjad ettepanekust või palvest ja lisadest.

(§ 104) Üldkom. seletus lhk. 67.

§ 105. Maksustamisotsuse ümberotsustamise ettepanekute ja palvete esitamise tähtaeg on 2 kuud, arvates päevast, mil ettepaneku tegijale või palujale sai teatavaks uus asjaolu, millele on rajatud ümberotsustamise palve, või — päevast, mil isik, kes polnud võtnud osa esialgsest toimetusest, sai teada maksustamisotsusest, võltsimise ja valetunnistuse korral aga — päevast, mil astus seadusjõusse kriminaalkohtu otsus, millega akt või tunnistus tunnustati valeks.

§ 106. Maksustamisotsust ei või otsustada ümber, kui selle tagajärjel maksumäär ei muutuks üldse või muutuks vähem kui 20 kr. võrra.

§ 107. Maksustamisotsuste ümberotsustamist, samuti maksustamisotsustes ilmsiks tulnud vigade parandamist võib algatada või paluda: aktsiisi- ja tollimaksude alal — 3 aasta ja muude maksude alal — 5 aasta jooksul, arvates vastava maksustamisotsuse jõusse astumisest.

§ 108. Maksustamisel vahelejäänud või ebaõigelt maksuvabaks loetud maksukohuslasi

või maksustamisesemeid võib asjaolude selgumisel võtta maksustamisele.

Tagantjärele maksustamine ei ole lubatud, kui maksustamistoimetuse alguseni on möödunud aktsiisi- ja tollimaksude alal — 3 aastat, muude maksude alal — 5 aastat, arvates päevast, mil seaduse järgi pidi algama maksustamistoimetus.

(§ 108) Üldkom. seletus lhk. 67.

V osa.

Maksude tasumine ja maksuvõlgade kustutamine.

1. peatükk.

Maksude tasumine.

§ 109. Maksud tasutakse vastavais maksuseadustes ettenähtud tähtaegadel ja korras. Tähtajaks tasumata maksusummad loetakse maksuvõlaks ja nõutakse sisse administratiiv-sissenõudmise korras, kui need ületavad ühe krooni.

Maksuvõlalt nõutakse viivituseprotsente 1% kuus, arvates poolikud kuud terveteks. Kui maksusumma hiljem vähendatakse või kustutatakse, siis ei arvata ärajäetud või kustutatud summadel viivituseprotsente; kui aga need on nõutud sisse, siis makstakse need tagasi.

(§ 109) Valitsuse selet. §§ 109=118 lhk. 88.

Üldkom. selet. § 109 lhk. 68.

§ 110. Mitu ühist maksuvõlgnikku vastutavad maksu tasumise eest solidaarselt, kusjuures võlgnik, kes tasus kogu maksuvõla või rohkem sellest osast, mis langeks temale maksuvõla ühetaolisel jagamisel, võib nõuda kaasvõlgnikkudelt vastavate osade tasumist.

§ 111. Kaasvõlgnik, kelle vastu on pöördud kogu maksunõudmine, võib paluda, et sissenõudmine jaotataks võrdselt kõigi nende kaasvõlglaste vahel, kel on Eesti Vabariigis vara või tulused, ja et temalt nõutakse sisse eeskätt ainult see osa, mis võrdselt langeb igale maksujõulisele võlglastele. See ei vabasta aga kaasvõlgnikku, kes on tasunud oma osa, vastutusest kogu maksu eest, kui ei lähe korda nõuda sisse maksu teistelt võlgnikkudelt, arvatud välja juhud, kui sissenõudmine teistelt kaasvõlgnikkudelt on muutunud võimatuks sissenõudja raske hooletuse või lubamatu vastutuleku tõttu.

§ 112. Maksuvõla sissenõudmisele isikult, kes seaduse järgi vastutavad maksu tasumise eest, asutakse siis, kui pole võimalik nõuda sisse võlga maksukohuslaselt eneselt.

(§ 112) Üldkom. seletus lhk. 68.

§ 113. Kui maksu tasumise eest vastutajaid on mitu, siis võib nõuda kogu maksuvõlga igäühelt neist, kusjuures see, kelle vastu nõue on pöördud, võib vabaneda võla tasumisest, kui ta juhatab kätte maksukohuslase enese vara või tulu Eesti Vabariigis, millest võimaldub nõuda sisse võlga. Samuti võib vastutaja kasutada § 111 ettenähtud kohustuse jagamise soodustust ning võla tasumise puhul nõuda tagasi § 110 alusel kaasvastutajailt neile langevad osad.

§ 114. Maksunõuded, mis pole eraldatud aegumisest vastavate maksuseadustega või mille aegumiseks pole eriseadustega määratud lühem tähtaeg, kustuvad, kui nende sissenõudmisele ei asuta 10 aasta jooksul, arvates päevast, mil võis asuda maksu sissenõudmisele.

Aegumise tähtajale arvutatakse juurde maksuvõla tasumise tähtaja pikenduseks antud aeg.

(§ 114) Üldkom. seletus lhk. 68.

§ 115. Maksuvõla sissenõudmisele asumine katkestab aegumise.

Kui ei jätkata alatud sissenõudmist, siis algab aegumine uuesti päevast, mil sissenõudja pidi võtma ette järjekorralise toimingu ses asjas. Uuesti alanud aegumise tähtaeg on 10 aastat.

Maksuvõla osalisele sissenõudmisele asumine katkestab aegumise kogu võla suhtes.

(§ 115) Üldkomisj. seletus lhk. 69.

§ 116. Aegumine katkeb, kui maksuvõlgnik mingil viisil tunnustab aegumise kestel oma võla tasumise kohustuse.

§ 117. Juhul, kui maksuvõla sissenõudmine võiks hävitada võlgniku majapidamise või viia selle äärmisse raskusse, võib maksukohuslase või vastutaja palvel pikendada ja ajatada protsendita või $\frac{1}{2}\%$ -ga kuus maksuvõla tasumise tähtaega kuni 5 aastani, kusjuures võib nõuda kindlustusi.

Pikendamist ja ajatamist võib otsustada:

1) maksuinspektor, kui pikendatav võlasumma ei ületa 250 krooni; 500 - 5 aasta

2) maksudevalitsuse direktor, kui pikendatav võlasumma ei ületa 2500 krooni; 5 aa

3) muil juhtudel — Majanduseminister. 8.

(§ 117) Üldkom. seletus lhk. 92.

§ 118. Juhtudel, kui käesoleva seaduse järgi nõutakse maksunõude kindlustamist, kasutatakse neid kindlustusi, mis nähtud ette administratiiv- (vastuvaidlemata) sissenõuete kohta maksvates seadustes või Riigi töövõtete

ja hangete seaduses tagandi nõuete kindlustamise alal.

2. peatükk.

Maksuvõlgade kustutamine.

§ 119. Kui maksuvõla ja viivituseprotsentide sissenõudmine on lootusetu, võidakse need kustutada. Kustutamise võib otsustada maksudevalitsuse direktor, kui kustutatav summa ei ületa 500 krooni, muudel juhtudel — Majanduseminister.

(§ 119) Üldkom. seletus lhk. 93.

§ 120. Kui maksuvõla ja viivituseprotsentide tasumine hävitaks võlgniku majapidamise või viiks ta äärmisse majanduslikku kitsikusse, võib Majanduseminister vähendada või kustutada võlasummat, kui vähendatav või kustutatav summa ei ületa 500 krooni. Summade vähendamise või kustutamise, mis ületavad 500 krooni, otsustab Vabariigi Valitsus Majanduseministri ettepanekul.

§ 121. Kui keegi on tasunud rohkem maksu, kui ta oli seaduse järgi kohustatud maksma, või kui hilisemate otsustega vähendatakse tasutud maksusummat, siis kantakse ülemäära tasutud summa sama isiku teiste riigi maksu- või trahvivõlgade arvele.

§ 122. Ülemäära makstud summad, mida ei saa kanda eelmise (121) paragrahvi põhjal maksu- või trahvivõlgade arvele, makstakse maksjale tagasi, kui need ületavad ühe krooni.

(§ 122) Üldk. seletus lhk. 93.

§ 123. Ülemäära tasutud maksusummade tagasimaksmisi otsustavad:

1) inspektor, kui tagasimakstav summa ei ületa tolli alal 500 krooni, muude maksude alal 200 krooni;

2) maksudevalitsuse direktor, kui tagasi-
makstav summa ei ületa 2000 krooni;

3) muil juhtudel — Majanduseminister.

VI osa.

Maksutrahvide määramine.

1. peatükk.

Maksuseaduste rikkumise jälgimine
ja uurimine.

§ 124. Maksuseaduste rikkumiste jälgimist
ja uurimist, kui vastavate trahvide määramine
seaduste põhjal kuulub maksudevalitsuse ame-
tikohtadele, teostavad maksudevalitsuse direk-
tori järelevalvel maksu- ja tolliinspektorid.
Jälgimise ja uurimise alluvuse määramisel
kohaldatakse käesoleva seaduse II osa 1. pea-
tüki (§§ 26—38) eeskirjad.

(§ 124) Üldkom. seletus lhk. 69.

§ 125. Kõik riigi- ja omavalitsuseasutused
on kohustatud teatama kohalikkudele maksu-
inspektoritele neile teatavaks saanud maksu-
seaduste rikkumisest, kui seda ei takista nende
ametisaladuste hoidmise kohustus.

§ 126. Politseivõimud on kohustatud abis-
tama maksuametnikke maksuseaduste rikku-
miste jälgimisel, hoolitsema selle eest, et ei
hävitataks seaduste rikkumise jälgi ja toimima
juurdlusi kuni juurdlustoimetuse üleandmiseni
maksuametnikkudele.

Eelmise lõike eeskirja täitmiseks on politsei-
võimud õigustatud iseseisvalt võtma ette üle-
vaatusi kohtadel, kuulama üle seaduste rikku-
jat ja teadeteandjat, võtma tarvitusele muid
abinõusid maksuseaduste rikkumise avalikuks

tegemiseks ning rikkumise jälgede varjamise takistamiseks.

§ 127. Politseivõimude poolt toimetatud juurdluse käik ja maksuseaduste rikkumise jälgede varjamise takistamiseks kasutatud abinõud kirjeldatakse täpselt protokollis. Protokoll saadetakse kohalikule maksuinspektorile.

§ 128. Maksuseaduste rikkumiste uurimisel on maksuinspektoritel või nende poolt volitatud ametnikkudel kõik need õigused, mis nähtud ette maksude määramiseks vajalikkude andmete hankimiseks ja kontrollimiseks, ülevaatuste ja järelevalve teostamiseks ja maksuseaduste rikkumise vastu võitlemiseks käesolevas seaduses või vastavates maksuseadustes.

§ 129. Maksuinspektoritel või nende poolt volitatud ametnikkudel on õigus võtta maksuasutuste korraldusse ülevaatustel leitud maksuseaduste rikkumise asitõendusi, kui ei osutu küllaldaseks nende kirjeldus protokollis.

(§ 129) Üldkom. seletus lhk. 94.

§ 130. Ülevaatuste ja asjade maksuasutuste korraldusse võtmise kohta koostatakse protokoll igal võimalikul juhul ülevaatuse kohal ja otsekohe selle toimetuse lõpul. Protokolli märgitakse:

- 1) ülevaatuse koht ja aeg;
- 2) ülevaataja;
- 3) juuresolevate ametnikkude, tunnistajate ja asjaosaliste nimed;
- 4) ülevaatuse siht ja alus;
- 5) ülevaatuse käik ja tulemused;
- 6) asjaosaliste ja tunnistajate seletused;
- 7) seaduste rikkumist tõendavad asjaolud;

8) maksuasutuste korraldusse võetud asitõendused.

Protokollile kirjutavad alla ülevaatust toimetav ametnik, asjaosalised ja juuresolijad.

Kui asjaosalised või juuresolijad keelduvad alla kirjutamast, märgitakse see asjaolu protokollis.

Protokoll saadetakse trahvimäärajale.

2. peatükk.

Maksutrahvide määramise kord.

§ 131. Maksutrahvide määramisel maksavad trahvimäärajate kohta käesoleva seaduse II osa 2. peatüki (§§ 39—41) taandumise ja taandamise eeskirjad.

§ 132. Maksutrahvide määramisel võetakse arvesse § 130 tähendatud protokollist või asjatoimetusest selguvad seaduse rikkumise asjaolud. Trahvimääraja võib nõuda enne trahvi määramist süüdlaselt täiendavaid kirjalikke või suusõnalisi seletusi seaduse rikkumise kohta. Seletuse nõudmine on kohuslik, kui süüdistataval pole olnud võimalik anda seletusi enne trahvi määramist.

Nende seletuste andmiseks on 7-päevaline tähtaeg, arvates seletuse nõudmise saamisest.

§ 133. Kui protokollist või asjatoimetuse andmed ei ole küllaldased rikkumise selgitamiseks, siis võib trahvimääraja koguda täiendavaid andmeid § 128 ettenähtud viisil.

§ 134. Maksutrahvi määramise kohta teeb trahvimääraja trahviotsuse, milles märgitakse:

- 1) trahvimääraja;
- 2) otsuse tegemise aeg;

3) protokoll või asjatoimetus, millest selgub seaduse rikkumine;

4) seadus, mida rikutud ja mille põhjal trahvitakse;

5) trahvimäär;

6) trahvi tasumise kord ja aeg;

7) trahvi tasumatajätmise tagajärjed;

8) trahviotsuse peale kaebamise kord.

Kuni otsuse teatamiseni trahvitule võib trahvimääraja muuta ja otsustada ümber tehtud otsuse. Trahviotsuste hilisema ümberotsustamise kohta maksavad käesoleva seaduse §§ 98—107 eeskirjad.

§ 135. Maksuseaduste rikkumise eest määratavaid trahve ei koostata.

Ühe ja sama seaduse rikkumise eest mitmele isikule määratud trahvi kogusumma tasumise eest vastutavad trahvitud solidaarselt, kuid trahviotsusega võib määrata trahve igale trahvitavale eraldi ilma solidaarse vastutuseta.

Kaastrahvitu, kes tasus trahvi kogusumma või rohkem sellest osast, mis langeks temale eraldi, võib nõuda vastavate osade tasumist teistelt trahvituilt.

§ 136. Kui maksuseaduste rikkumise on pannud toime aruandvad ettevõtted, siis määratakse trahvid neile isikuile, kes vahetult juhivad ettevõtte tegevust.

Kui ei lähe korda nõuda sisse trahvi esimeses lõikes tähendatud isikuilt, siis nõutakse see sisse ettevõtte juhatuse liikmeilt.

Juhul, kui ei lähe korda nõuda sisse trahvi ettevõtte juhatuse liikmelt, siis nõutakse see sisse aruandvalt ettevõttelt endalt.

3. peatükk.

Vastulaused ja kaebused maksu-
trahvi asjades.

§ 137. Trahviotsuste vastu võib esitada trahvimäärajale vastulauseid. Koos avaldatud maksustamis- ja trahviotsuste vastu võib esitada ühiseid vastulauseid.

Vastulausete esitamisele ja otsustamisele trahviasjades kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 64, 66, § 68 esimese lõike ja § 69 teise lõike eeskirjad.

§ 138. Trahviasjades vastulausete kohta tehtud otsuste peale võib kaevata maksupeakomiteele. Kaebused esitatakse 2 nädala jooksul, arvates kaevatava otsuse saamisest. Kaebuseid vastulausete kohta tehtud otsuste peale, mis avaldatud koos maksu määramise asjus vastulausete kohta tehtud otsustega, võib esitada koos kaebustega maksu määramise asjus. Kaebuste esitamisel kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 75—77 ja § 79 eeskirjad, selle erandiga, et kaebused esitatakse trahvimääraja kaudu ja et neis paragrahvides tähendatud inspektori asemel tuleb mõista trahvimäärajat.

§ 139. Kaebuste arutamisel maksupeakomitees kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 80—93 eeskirjad.

§ 140. Maksupeakomitee otsuste peale trahviasjus võib kaevata Riigikohtule käesoleva seaduse §§ 94, 95 ja § 97 korras. Kaebuseid trahviasjades võib esitada koos kaebustega maksu määramise asjus.

4. peatükk.

Trahvide sissenõudmine.

§ 141. Maksutrahvid nõutakse sisse administratiiv-sissenõudmiste korras.

Trahvide sissenõudmisele võib asuda:

1) kui ei esitata vastulauset — vastulause esitamise tähtaja möödumisel;

2) kui ei esitata kaebust vastulause kohta tehtud otsuse peale — kaebuse esitamise tähtaja möödumisel;

3) kui on esitatud kaebus maksupeakomiteele — pärast peakomitee otsuse teatamist.

§ 142. Maksutrahvide sissenõudmise aegumise kohta maksavad maksuvõlgade aegumise eeskirjad (§§ 114—116). Kui isik, kellele trahv määratud, sureb, kustutatakse trahvi nõudmine.

§ 143. Maksutrahvide tasumistähtaegade pikendamise ja ajatamise kohta maksavad maksuvõlgade tasumise tähtaja pikendamise ja ajatamise eeskirjad (§ 117).

§ 144. Trahvitu palvel võib Majanduseminister vähendada määratud trahve kuni poole määrani, kui seaduserikkuja tunnistab üles ja selgitab oma teo enne selle ilmsikstulekut või kui seaduserikkuja toomis äärmiselt raske majandusliku seisukorra järeldusel.

Seda kergendust ei võimaldata isikuile:

1) kes korduvalt on rikkunud maksuseadusi;

2) kes on rikkunud maksuseadusi raamatute ja dokumentide võltsimisega.

§ 145. Majanduseministri ettepanekul võib Vabariigi Valitsus vähendada määratud trahve ka muil juhtudel või neid täiesti jätta ära.

VII osa.

Maksustamiskorralduse seaduse rikkumise eest määratavad trahvid.

§ 146. Süüdlast, kes maksust kõrvalehoidmise otstarbel esitas maksuasutusele ebaõige aruande, bilansi, arve või muu kirjaliku tõenduse, tegi äriraaamatus ebaõige sissekande või jättis tegemata sissekande, trahvitakse: rahatrahviga kuni viiekordse varjatud maksumussumma suuruses.

Peale selle nõutakse sisse varjatud maks.

(§ 146) Üldkom. seletus 70 lhk.

§ 147. Süüdlast, kes:

1) ei esita määratud tähtjaks maksudevallitsuse ametikohale selle poolt käesoleva seaduse põhjal nõutud üldisi, nimelisi või muid seadusekohaseid teateid;

2) ei esita vaatlemiseks raamatuid, arveid ja dokumente või ei esita õigel ajal;

3) esitab temalt nõutud nimelistes või üldistes teadetes ebaõigeid andmeid või seletusi,

trahvitakse:

rahatrahviga kuni viiesaja kroonini.

(§ 147) Üldkom. seletus lhk. 70.

§ 148. Paragrahvis 146 tähendatud seaduserikkumised aeguvad 5 aasta jooksul, § 147 tähendatud seaduserikkumised — 2 aasta jooksul, arvates seaduse rikkumise ajast.

Üldkomis. selet. lhk. 71 ja 94.

§ 149. Trahvide määramine §§ 146 ja 147 põhjal kuulub sellele maksuinspektorile, kellele kuulus käesoleva seaduse § 124 põhjal nende seaduserikkumiste jälgimine ja uurimine.

VIII osa.

Üldeskirjad.

1. peatükk.

Kirjade kättetoimetamine.

§ 150. Inspektorite, peakomiteede, komisjonide ja maksudevalitsuse direktori otsused, nõuded ja muud kirjad antakse käesoleva seaduse alusel nende alalises elukohas, töökohas või ettevõtte asukohas, või kirja saatmisametiasutuses, kui adressaat ilmub sinna.

§ 151. Kui kättetoimetaja ei leia adressaati ennast elukohas, ettevõttes või töökohas, võib ta jätta kirja adressaadi täisealise kodu juurde, ta ettevõtte valitseja, tööandja või töökoha juhataja kätte, kui need ei keeldu võtmast vastu kirja.

Kui kättetoimetaja ei leia ka ühtki eelmises lõikes tähendatud isikuist, siis võib ta jätta kirja samas elavale majavalitsejale või majahoidjale, kui need on nõus võtma vastu kirja.

Kirja jätmine eelmistes lõigetes nimetatud isikuile loetakse kirja kätteandmiseks adressaadile.

§ 152. Kui kirja kättetoimetaja ei leia adressaati § 150 tähendatud kohtades ning võimalik pole anda ära kirja § 151 tähendatud isikuile, siis ta jätab võimaluse korral adressaadile teate, kust viimane võib saada kätte kirja.

§ 153. Kui adressaadil ei ole elukohta ega ettevõtet ega töökohta, siis võib anda kirja temale otsuseid igalpool, kus kättetoimetaja teda kohtab.

§ 154. Kui ei ole võimalik toimetada kätte kirja §§ 150—153 ettenähtud viisil, siis pannakse see avalikult välja kirjasaatja ametikoha ruumes ja loetakse kätteantuks pärast 2 nädala möödumist, arvates otsuse välja panemise kuupäevast.

§ 155. Kirjade kättetoimetamine teostub postiasutuste, tarbekorral ka politsei või kohaliku vallavalitsuse kaudu.

§ 156. Kui asjaosalisel on maksuasja ajamiseks volinik, kelle elukoht on Eesti Vabariigi piires, siis saadetakse kirjad selles asjas temale, kuid kirja saatja võib tarbekorral teatada sellest ka asjaosalisele endale.

Kirja kätteandmine volinikule eelmistes paragrahvides ettenähtud viisidel loetakse kätteandmiseks asjaosalisele.

§ 157. Kui mitu asjaosalist on esitanud ühise avalduse, siis loetakse kirjade vastuvõtuõiguseliseks igaüks allakirjutajaist, kui asjaosalised ei ole korraldanud teisiti avalduses.

§ 158. Isikud, kes võtavad vastu kirja, tõestavad vastuvõtmise oma allkirjaga ja märgivad kirja saamise kuupäeva.

Juhul, kui vastuvõtja keeldub andmast allkirja või ei saa seda teha muul põhjusel, siis märgib kätteandja selle asjaolu kätteandmislehel.

2. peatükk.

Tähtaegade uuendamine.

§ 159. Asjaosaliste palvel võib inspektor uuendada temale esitatavate vastulausetes, maksu- ja tollipeakomiteed aga — neile esitatavate kaebuste möödalastud esitamistähtaegu.

Palved maksu- või tollipeakomiteele esitatavate kaebuste tähtaegade uuendamise kohta esitatakse inspektori kaudu.

§ 160. Tähtaegade uuendamine on lubatud:

1) kui teate, tõenduse, palve, kaebuse või muu avalduse esitamine on viibinud mitte esitaja enda, vaid ametnikkude süü läbi, kelle ülesandeks oli avalduse ko haletoimetamine;

2) kui ametiasutuse kiri, mille peale pidi esitatama teade, tõendus, palve, kaebus või muu avaldus, polnud antud adressaadi enese, vaid teiste isikute kätte, ilma et need isikud oleksid seaduse järgi õigustatud võtma vastu seda kirja;

3) kui eelmises (2) punktis tähendatud kirjaga talitati § 154 ettenähtud viisil;

4) kui viivitus teate, tõenduse, palve, kaebuse või muu avalduse esitamises oli tingitud ettenägemata takistustest, mida vastav isik ei suutnud kõrvaldada.

§ 161. Tähtaegade uuendamise palved tulevad esitada 2 nädala jooksul, arvates tähtaja möödalaskmise teadasaamisest ja § 160 p. 4 ettenähtud juhtudel — kaebuse esitamise takistuse äralangemisest.

3. peatükk.

Seaduse maksvuse ulatus ja elluviimine.

§ 162. Käesolev seadus maksab riigi heaks võetavate maksude ja lõivude suhtes, kuivõrd

üksikud maksu- ja lõivuseadused ei tee sellest erandeid.

(§ 163) Üldkom. seletus lhk. 71.

§ 163. Käesolev seadus pannakse maksma eriseadusega.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu Esimees K. Einbund.

Abisekretär Oskar Gustavson.

Asjadevalitseja E. Maddison.

Riigikogu poolt 18. detsembril 1931
vastuvõetud

Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanemise seadus.

Üldkom. seletused lhk. 72—73.

I osa.

Maksustamiskorralduse seaduse §§ 1—41, 80—97, 150—158, 162 ja käesoleva seaduse osad III—XII hakkavad maksma 1. veebruarist 1932.

Peale eelmises (1) lõikes nimetatud paragrahvide hakkavad maksma 1. veebruarist 1932:

1) tulu- ja ärimaksu suhtes — kõik Maksustamiskorralduse seaduse ülejäänud kohaldatavad paragrahvid;

2) tempelmaksu suhtes — §§ 121—145, 159—161;

3) pärandusemaksu suhtes — §§ 60—70, 72—79, 98—107, 109—113, 117—123, 159—161;

4) kinnistusemaksu suhtes — § 45, § 48 kolmas lõige, §§ 49, 50, 60—79, 98—107, 117, 118, 121—123 ja 159—161;

5) maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu suhtes — §§ 45, 60, 64, 66—70, 72—79, 98—123, 159—161.

II osa.

1. veebruarist 1932 kaotavad maksvuse:

1) maksuinspektorite ja nende abide kohta antud seadus (VSKK nr. 96 — 1899);

2) Seadus rahaministeeriumi juures asuva otsekoheste maksude peakomitee kohta (RT 61/62 — 1920 ja RT 4 — 1921);

3) Seadus iseäralise ärimaksu-komitee kohta (RT 61/62 — 1920);

4) Riigi ärimaksu seaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne ühes hilisemate muudatustega) §§ 404—445, 499—504, 506—508, 557, § 566 teine ja neljas lõige (RT 44 — 1928), §§ 576—578, 590, 592—601;

5) Riigi ärimaksu seaduse muutmise seadused (VSKK 1917. a. art. 1844 ja art. 2052) ning Ärimaksu kohta käivate seaduste muutmise seaduse teise osa III (RT 44 — 1928);

6) Tulumaksuseaduse (RT 63/64 — 1920, RT 78 — 1922, RT 149 — 1924) § 24 punktid 1 ja 2 ühes tähendustega, §§ 25, 26, 28, 30—39, 43, 47, 48, 50, 52—58, 60, 61, 71—75, 78, 79, 85—90;

7) Seadusest liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920 ja RT 57 — 1930) §§ 7, 8, 10, 11, 12, § 13 ühes tähendusega, §§ 14, 17, 18, 19, 30, 37;

8) Aktsiisimaksu seaduse (VSK 1914. a. väljaanne) §§ 1—19, 24—25, 40—89;

9) Tolliseadustiku (RT 45/46 — 1923, RT 35 — 1926) §§ 1—6, 8—13, 15, 16, 20, 22—29, 31, 33—36, 45;

10) Tempelmaksu seaduse (RT 45 — 1928) § 21 punktid 13 ja 14, §§ 22, 25 ja § 26 p. 1;

11) Pärandusemaksu seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (RT 62 — 1931) § 9 esimene lõige;

12) Lõivuseaduse (VSK V k. 1914. a. väljaanne) § 271 märkus 4 ja § 273 märkus 2.

III osa.

Tulumaksuseaduse §§ 27 ja 83 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 27. Valla ja alevi tuluhindamise komisjonid koosnevad valla- või alevivanemast esimehena, valla- või alevisekretärist ja valla- või alevivolikogu poolt maksumaksjate hulgast 1 aastaks valitud 3 liikmest.

Komisjoni kutsub kokku esimees ja istung loetakse seaduslikuks, kui on koos peale esimehe vähemalt 2 liiget.

Asjaajajaks komisjonis on valla- või alevisekretär.

§ 83. Paragrahvides 76 ja 77 ettenähtud trahvid määrab komisjon maksuinspektori ettepanekul.

IV osa.

Seadusest liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920) § 15 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 15. Maksuasutustelt saadetud teadete põhjal koostavad valla- ja alevivalitsused maksumaksjate nimekirjad ja peavad sellekohaseid arveraamatuid.

V osa.

Pärandusemaksu seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (RT 62 — 1931) § 21 lugeda: „Otsekoheste maksude peakomitee“ asemel „Maksupeakomitee“ ja § 19 panna maksma järgmises redaktsioonis:

§ 19. Kui pärijad või testamendi täitja pole esitanud kohtule § 11 ettenähtud tähtajal teadaannet pärandusetombu üle, siis kogub maksuinspektor ise tarvilikud teated ja määrab nende põhjal pärandusemaksu.

VI osa.

Lõivuseaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne) §§ 268, 271 ja 275 lugeda „kroonu palati“ asemel „maksuinspektor“.

VII osa.

Tempelmaksu seaduse § 16 p. 1 ja § 21 p. 10 „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemel lugeda „ametiasutuse asukoha järgi kohalik maksuinspektor“.

Sama seaduse § 21 p. 5 ettenähtud nimetuse „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemel lugeda „kohtuasutuse asukoha järgi kohalik maksuinspektor“.

Sama seaduse § 8 p. 2, § 21 punktides 4, 6, 8, 10, 11 ja 12 „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemel lugeda „maksuinspektor“.

Sama seaduse § 7 p. 1 sõnad „või otsekoheste maksude peavalitsusele“ ja § 18 p. 3 sõnad „otsekoheste maksude peavalitsuse poolt komandeeritud“ — kustutatakse.

VIII osa.

Riigi ärimaksu seaduse §§ 451 ja 591 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 451. Lisaärimaksu võetakse:

1) aktsiaseltsidelt ja muilt avaliku aruandmise korrale alluvailt ettevõtetelt, samuti

ettevõtetelt, mis § 574 tähendatud: a) kapitalimaksuna ja b) kasuprotsendimaksuna;

2) muilt maksuaastal teotsevalt või aasta keskel uuel avatud ettevõtetelt, mis pole vabastatud lisaärimaksu maksmisest, — puhtakasumaksu näol.

§ 591. Trahvide määramine Riigi ärimaksu seaduse rikkumise eest kuulub:

põhiärimaksu alal — maksuinspektorile, lisaärimaksu alal — ärimaksukomisjonidele maksuinspektori ettepanekul.

IX osa.

Otsekoheste maksude seaduse § 559 (Seadus mõnede muudatuste kohta ärimaksu seaduse § 14 — RT 44 — 1923) täiendatakse uue esimese lõikega järgmises redaktsioonis:

Ärimaksu komisjoni poolt määratud läbimüük, kasu ja puhtakasumaksu määr märgitakse maksulehes, mis peab vastama Maksustamiskorralduse seaduse § 62 nõuetele. Maksulehed saadetakse välja maksjatele hiljemalt 15. juuniks.

X osa.

Kõik õigused ja kohused, mis üksikute maksuseaduste järgi kuuluvad otsekoheste maksude peakomiteele ja tollikomiteele, lähevad üle vastavalt maksupeakomiteele ja tollipeakomiteele.

Kõik õigused ja kohused, mis üksikute maksuseaduste järgi kuuluvad iseäralisele tuluja ärimaksu komiteele ja jaoskonna ärimaksu komisjonidele, lähevad üle ärimaksu komisjonidele (Maksustamiskorralduse seaduse §§ 8 ja 10).

Kõik õigused ja kohused, mis aktsiisiseaduste järgi kuuluvad aktsiisivalitsuse juhatajale ja aktsiisiringkonna juhatajale, lähevad üle vastavalt maksudevalitsuse direktorile ja inspektorile. Revidentide ja tehnikute õigused ja kohused lähevad üle vanemale inspektorile.

XI osa.

Nuhtlusseaduse §§ 273¹ ja 1152² muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 273¹. Süüdlast, kes tahtlikult ei lasknud maksudevalitsuse direktorit või maksu- või tolliinspektorit või nende poolt volitatud ametnikku täita neile seadustega pandud kohustusi maksuseaduste nõuete täitmise järelevalve alal, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 1152². Riigiteenistuses mitteseisvat maksu- või tollipeakomitee või maksukomisjoni liiget, samuti ka maksu- või tolliinspektori või maksu- või tollipeakomitee poolt ülekuulatud asjatundjat, kes süüdlane selles, et ta avaldas saladuses hoitavaid andmeid, eriti seesuguseid, mis puutuvad maksukohuslaste varanduslikku seisukorda, võlakohustusse, läbikäikudesse, kasudesse ja kahjudesse, kui need andmed said temale teatavaks tähendatud komitee või komisjoni liikme või asjatundja kohuste täitmisel, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Kui sarnane üleastumine saadeti korda sihiga teha kahju selle isiku aule või krediidile, kelle kohta käisid avaldatud andmed, siis karistatakse süüdlast:

vangistusega neljast kuni kaheksa kuuni.

XII osa.

Nuhtlusseaduse § 943 täiendatakse teise täiendusega järgmises redaktsioonis:

Täiendus 2. Paragrahvi 943 määratud karistuste alla langeb süüdlane valetunnistuse andmises maksupeakomitees tunnistajana või asjatundjana.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu Esimees K. Einbund.

Abisekretär Oskar Gustavson.

Asjadevalitseja E. Maddison.

Riigikogu üldkomisjoni seletuskiri Maksustamiskorralduse seadusele.

Maksustamiskorralduse seaduseelnõu esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule 28. novembril 1930. Hiljem maikuul 1931 võttis Vabariigi Valitsus eelnõu kohta täiendavalt seisukoha. Selle järgi asus üldkomisjon eelnõu arutamisele.

Üldkomisjon on eelnõus teinud olulisi muudatusi. Osa muudatusi on komisjon ette võtnud Majanduseministeeriumi ettepanekul ja Vabariigi Valitsuse heakskiitmisel; osa muudatusi aga on komisjon teinud omal algatusel.

Üksikute paragrahvide kohta on üldkomisjonil seletada järgmist.

§ 2. Inspektorite peale võib panna maksustamise ülesandeid kas territoriaalse või eriala — üksikute maksude — põhimõtte alusel. Esimesel juhul kuuluks inspektorile maksustamistegevus oma tegevusepiirkonnas kõikide maksude alal. Teisel juhul kuuluks aga inspektorile maksustamistegevus ainult kindlaksmääratud maksu alal kas kogu Vabariigi piires või mõnes selle osas. Üldkomisjon arvab, et Maksustamiskorralduse seaduse rakendamisel peaks inspektoritele ülesannete määramine teostuma üldiselt territoriaalse põhimõtte alusel. Siis oleks tegemist ainult ühe maksuasutusega, mis oma asukoha poolest kättesaadavam kodanikkudele.

Inspektorite ametisse seadmine erialade järgi võiks leida aset erandlikel juhtudel, kus seda tingib paratamata maksustamise iseloom. Sellekohaselt võiks eriinspektorid ametisse määrata, näit. maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu ja tollimaksude alal, samuti vast ka rahalistelt kapitalidelt võetavate maksude alal. Kinnisvaramaksu alal tingib maksustamistegevuse koondamist ühe inspektori kätte kogu vabariigis kataster, mida raske jaotada. Tollimaksude alal võib eriinspektori määrata siis, kui seda tingib tolli laialdane tegevus, nagu näit. Tallinnas. Juriidilistelt isikutelt võetavate maksude, samuti päranduse-, kinnistuse- ja tempelmaksu koondamist ühte keskk kohta üldkomisjon ei poolda nii kodanikkude kui ka riigi huvide seisukohast, ja selle tõttu ei võiks § 2 käsitamisel neid makse eraldada territoriaalselt teotsevate inspektorite võimkonnast.

§§ 3—4. Põhimõttelikult peaks kõik maksud vastavas inspektori tegevusepiirkonnas määrama inspektor. Tegelikult on aga seda võimata teostada. Inspektoritele tuleksid sel puhul määrata kitsad tegevusepiirkonnad, mis kodanikkudele korterite vahetuse puhul tülikas, eriti linnades, ning teiselt poolt ei võimalda ka otstarbekohaselt kasutada inspektorite tööjõudu. Inspektorite tegevusepiirkonnad peaksid langema kokku linnade ja maakondade administratiiv-piiridega kas eraldi või koos. Sel juhul peaks olema inspektoril ka abilised, kes võivad teda asendada vajalikel juhtudel ning vajalikkude tööde sooritamisel. Nende abilistena näeb § 2 ette abiinspektorid. Kuna inspektor kannab vastutust kiire, otstarbekohase ja täpse maksustamise teostamise eest,

siis peab kuuluma ta võimkonda ka töö sise- mine korraldamine ja oma abilistele üles- annete määramine. Sel otstarbel lubabki § 3 inspektoril määrata abiinspektoritele üles- andeid kas inspektori tegevusepiirkonna mõnes kindlas territoriaalses osas (näit. linnades linna- jaod) või jälle üksikute maksude järgi. Ots- tarbekohase järelevalve teostamise huvides on sarnaste maksustamise ülesannete jaotamise puhul nõutud maksudevalitsuse direktori nõus- olek.

Lajaldane tegevus tolliasutustes tingib täiendavaid erandeid üldisest korrast. Tolli- maksustamine eeldab kauba iseloomu õiget hindamist ja selle määramist vastava tollitariifi paragrahvi järgi, mida toimetatakse kauba revideerimise teel. Sarnast kaupade revidee- rimist ja sellest järgnevat tollimaksude mää- ramist võib inspektorite ja abiinspektorite järelevalvel panna eriametnikkude-tollireviden- tide peale. Tollirevidendid teotsevad küll inspektorite nimel, kuid oma otsustes — re- videerimisdokumentidel — märgivad nad ai- nult oma ametnimetuse.

§ 6. Selles paragrahvis loodud kord ei tohi muutuda tollikorralduses üldiseks, vaid see on mõeldud ainult piiriäärse liiklemise hõlbustamiseks. Samuti võib seda korda kasutada jõuvankrite rahvusvahelise liiklemise kergendamiseks. Reisijate kraami ja kauba läbilaskmine sarnastest tollipunktidest võib sündida ainult ulatuses, mis tingitud eelpool- tähendatud liiklemise nõuetest.

§ 7. Komisjonide arv ühe inspektori tege- vusepiirkonnas peab vastama tegeliku töö nõue- tele. Nende nõuete kohaselt määrab Majan- duseminister kindlaks komisjonide arvu. Igal

juhul peab komisjonide koosseis vastama aga §§ 8 ja 9 tingimustele.

§ 10. Inspektori tegevusepiirkonnas võib eraldada üks ärimaksu komisjon ainult aruandvate ettevõtete maksustamiseks, kui seda nõuab töörohkus sel alal. Komisjoni koosseis peab vastama selle juures aga §§ 8 ja 10 tingimustele.

§ 16. Paragrahv 16 õigustab Vabariigi Valitsust panna omaavalitsuste peale riigimaksude vastuvõtmise. Vastuvõtmise all tuleb mõista neid toiminguid, mis otsekohe vajalikud summade vastuvõtmiseks, nagu nõudelehtede väljasaatmine, rahasummade vastuvõtmine kviitungite vastu, vastuvõetud summade arvestamine ja üleandmine riigitulude üldisesse vastuvõtukassasse — Eesti Panka, või mõnda riiklikku erikassasse — ning aruandmine vastuvõetud ja üleantud summade kohta. Toimingute ettevõtmist, mis iseloomult kannavad maksumääramise või maksude sunnississenõudmise ilmet, ei või käesoleva seaduse põhjal panna omaavalitsuste peale. Maksude määramisega seotud toiminguid saavad omaavalitsused täita ainult siis, kui see tehtud neile kohuseks eriseadustega.

§ 17. Majanduseministri esindaja revideerimise õigus omaavalitsuseasutuste revideerimisel piirdub toimingute alal, mida omaavalitsused kohustatud ette võtma § 16 põhjal.

Revideerimistel ei täida Majanduseministri esindajad omaavalitsuse üldise järelevalve ülesandeid. Selle tõttu ei ole neil õigust teha ka üldisi järeldusi revideerimisel selgunud puuduste ja kuritegeliste asjaolude kohta. Revideerijal jääks vaid õigus nõuda puuduste kõrvaldamist, kuid juhul, kui seda nõuet ei

täideta määratud tähtjaks, samuti kui revideerimisel selguvad kuritegelised asjaolud, peab revideerija sellest teatama omavalitsuse järelevalve asutusele, kes viivitamata astub samme puuduste kõrvaldamiseks või kuritegeliste asjaolude ilmsikstulekul — süüdlaste vastutusele võtmiseks.

§ 21. Tulumaksu maksjate esindaja määramisel maksupeakomiteesse tuleks arvestada sellega, et esindaja ja asetäitja saaksid määratud võimalikult nõnda, et esindaja oleks ühe liidu ja asetäitja teise liidu poolt esitatud kandidaatide hulgast.

§ 24. On mõeldavad juhud, kus üks maksupeakomitee liikmeist ei saa võtta osa istungist. Sarnasteks juhtudeks võivad olla haigus, perekonnaliikme raske haigus või surm, taandumine või mõni muu takistus. Nendel juhtudel asendab alalist liiget peakomitees Kohtu- ja siseministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liige. Alalise liikme asendamisel ei ole kodifikatsiooni osakonna liikmel aga ettekandmise õigusi (§ 25).

Kodifikatsiooni osakonna liikme kutsumine maksupeakomitee istungile võib teostuda igal ajal, ka istungi kestvusel. Kutsub peakomitee esimees või tema asetäitja. Kutse esitatakse kas ministri kaudu või otsekohe vastavale kodifikatsiooni osakonna liikmele, kui tema määramine peakomitee istungile teada. Kohtu- ja siseministril tuleks määrata juba ette kindlaks, kes kodifikatsiooni osakonna liikmetest peaksid võtma osa vajalikkudel juhtudel maksupeakomiteede tööst ja missuguses järjekorras. Istungile ilmumine tuleb täita esijärjekorras kõigi teiste ametülesannete kõrval. Minister võib keelduda liiget saatmast vaid

sel juhul, kui see riigi huvides edasilükkamatult möödapääsemata.

§ 37. Selle paragrahvi järgi on Majanduseministrile jäetud õigus teha vajalikke erandeid üldistest alluvuse reeglitest. Juhtudel, kui Majanduseminister määrab § 2 täitmiseks ametisse erialalise inspektori, siis peab ta ka täpselt määrama, missugused ülesanded pannakse selle erialal teotseva inspektori peale, missuguses tegevusepiirkonnas on ta võim ja missugustest ülesannetest vabastatakse koha-pealsed inspektorid. Sarnase inspektori tegevusse astumisest, tema ülesannetest ja asukohast tuleb kuulutada üldiseks teadmiseks Riigi Teatajas. Erialaliste inspektorite määramisel tuleb arvestada seisukohti, mis toodud § 2 juures.

§ 40. Selles paragrahvis toodud taandamise õigust ei tule tõlgitseda kitsendavalt. Paragrahv määrab küll, et asjaosaline võib nõuda ametniku, peakomitee või komisjoni liikme taandamist enne seda, kui ta asi võetakse ametniku, peakomitee või komisjoni poolt arutamisele, ning et hiljem võib nõuda taandamist siis, kui taandamise põhjus tekib hiljem, kuid selle juures tuleb eeldada, et asjaosaline teab isikut, kellele kuulub tema asja arutamine juba enne asja arutamisele võtmist. Saab asjaosaline teada asja arutava isiku või selgub asjaosalisele taandamise põhjus asja arutamise käigus, siis võib ta nõuda taandamist ka sel momendil, olgugi, et asi juba arutamisel, kuid siiski enne asja otsustamist. Loomulikult peab taandamise põhjus olema kaaluva tähtsusega ja tõestatud. Ei saa kuidagi lubada ainult põhjuste paljasõnalist väitmist, kui põhjus pole selge iseendast.

§ 42. Käesoleva paragrahvi põhjal võib nõuda teateid maksukohuslasilt või arvatavalt maksukohuslasilt, mis vajalikud nende eneste maksukohustuse kindlakstegemiseks või neile maksu määramiseks. Teated, mida nõutakse, peavad olema loogilises sidestuses nende nõudmise eeldustega (maksukohustuse kindlakstegemine ja maksu määramine). Nõudmised peavad olema kirjalikud ja nimelised.

§ 44. Käesolev paragrahv käib samuti maksukohuslaste eneste kohta. Selle paragrahvi põhjal nõutud teated on üldised, s. o. vastavat nõudmist ei esitata igale maksukohuslasele eraldi, nimeliselt, vaid avaldatakse üldiselt Riigi Teatajas ning teadete andmise kohustus puudutab kas kõiki maksukohuslasi või üksikuid liike neist. Sarnaste teadete nõudmise õigus on Majanduseministril ainult perioodiliste maksude ja tolli- ning aktsiisimaksude alal. Viimaste maksude alal ulatub nõudmiste piir kaugemale, kuna siin võib nõuda nii teateid kui ka dokumente. Teiseks pole teadete sisu tolli- ja aktsiisimaksude alal otsekoheselt piiratud, nagu perioodiliste maksude alal, kus neid teateid saab nõuda ainult maksukohuslase elukoha, tuluallikate ja maksustamisaluste kindlakstegemise otstarbel.

Maksustamisaluse all (basis of tax) tuleb mõista seda üksikasjalikku andmestikku, mis on aluseks täpse ja õiglase maksu määramisel. Kasuprotsendi maksu alal on näiteks maksustamisaluseks äri puhaskasu. See puhaskasu saavutatakse arvutamise teel läbimüügi summast, millest arvatakse maha seaduses lubatud kulud. Mõlemad komponendid — läbimüügi summa ja seaduses lubatud mahaarvamised — moodustavad andmed, mis on vajalikud mak-

sustamiseluse — puhtakasu — kindlaksmääramiseks. Teadete nõudmise õigus ulatub sellega kõigi sarnaste andmete peale.

Perioodiliste maksude alal tuleb mõista kõiki neid makse, mida võetakse ühelt maksukohuslaselt järgnevalt aasta-aastasse, nagu näit. tulumaks, ärimaks, rahaliste kapitalide maks, kinnisvaramaks ja mõned muud. Pärandusemaks, kinnistusemaks, tempelmaks ja muud ühekordselt võetavad maksud ei kuulu perioodiliste maksude alla.

§ 45. Käesolev paragrahv korraldab nime-
liste teadete nõudmist kolmandatelt isikutelt. Asjaolud, mille kohta võib nõuda teateid kolmandatelt isikutelt, on piiratud ainult teiste isikute maksukohusluse ja maksustamiseluste kohta käivate andmetega. Teadete nõudmise eelduseks on nõue, et nõutavad teated võivad olla teada asutusele või isikule, kellelt neid teateid võetakse.

Krediidiasutustelt võib nõuda neid teateid ainult Majanduseministri erilisel loal. Üldkomisjon jättis selle võimaluse seadusse eeldusel, et teadete nõudmine krediidiasutustelt sünniks ainult tõsise vajaduse puhul ja et ei muutuks üldiseks.

Teadete andjate kergendamiseks lubab seadus anda teateid ka suusõnal. Oma õiguslike järelduste poolest on teated, mis antud suusõnal ja protokollitud, täiesti võrdsed kirjalikult antud teadetele. Ebaõigete teadete andmine suusõnal toob samu järeldusi, mis kirjalikkudegi ebaõigete teadete andmine. Igal juhul saab maksustamisel võtta arvesse ainult neid suusõnalisid teateid, mis on protokollitud ja teadete andja poolt alla kirjutatud.

§ 60. Selle paragrahvi järgi peab maksu-
määramine sündima andmete põhjal. And-
med peavad selguma aktist. Andmete kogu-
mine (§ 41) ja hindamine peab olema era-
pooletu. Andmed peavad olema selged ja
põhjendatavad.

§ 61. Maksumääramist hindamise alusel
võib toimetada vaid siis, kui ei lähe korda
saada otseseid andmeid, või kui saadud and-
med pole usaldusväärsed. Andmete eba-
usaldusväärsus peab olema põhjendatud ning
näidatud aktis. Samuti peab olema näidatud
aktis hindamise alused ja käik ning asjatund-
jate arvamused.

§ 74. Isikutele, kes vastutavad maksu ta-
sumise eest, tuleb üldkomisjoni arvates või-
maldada ühineda kaebusega kuni asja otsus-
tamiseni.

§ 79. Käesolevas paragrahvis on loetletud
ainult need juhud, kus kaebajal puudub või-
malus kaevata koos sisulise kaebusega. Juh-
tudel, kus viimane võimalus olemas, saab ka
määruste üle, mis sisuliselt asja ei otsusta,
kaevata koos kaebusega asja sisu kohta.

§ 84. Kaebaja ja maksudevalitsuse esin-
daja esinevad peakomitees pooltena. Nende
õigused ja kohused seletuste andmises ja
täiendavate tõenduste esitamises on täiesti
võrdsed.

§§ 85—86. Pooled peavad esitama või ni-
metama kaebust põhjendavad tõendused hilje-
malt esimesel istungil, kus arutatakse asja,
vastasel juhul võiks kunstlikult protsessi veni-
tada, mis ei ole lubatav. Tekib aga asja aru-
tamise käigus tarve esitada täiendavaid tõen-
dusi, siis on pooltel täielikult lubatud teha
seda kuni asja otsustamiseni. Ei luba pea-

komitee neil kordadel enam esitada täiendavaid tõendusi, siis võib see olla pooltele aluseks kaebuse esitamiseks Riigikohtule. Peakomitee keeldumise põhjus tuleb märkida aktis. Osutuvad ühe poole poolt täiendavalt esiletoodud tõendused uuteks, siis on vastaspoolel õigus paluda asjaarutamise edasilükkamist, et tutvuneda nende tõendustega ning esitada omalt poolt vastuväiteid ning tõendusi. Asjaarutamise edasilükkamine on mõeldav ikkagi ainult juhul, kui uutel esiletoodud tõendustel on oluline tähtsus järgneva otsuse tegemisel.

§ 90. Peakomitee võib käesoleva paragrahvi põhjal rahuldada kaebuse osaliselt või täielikult või jätta rahuldamata, või tühistada kaevatud otsuse ja asja tagasi saata uueks otsustamiseks asutusele, kelle otsuse peale kaevatud peakomiteele.

§ 97. Käesolevas paragrahvis on märgitud ainult need juhud, mil on võimata kaevata peakomitee määruste peale koos kaebustega asja sisu kohta. Määruste peale, mis ei puuduta küll vahetult kaebuse sisu, kuid millede peale on võimalik kaevata koos kaebustega asja sisu kohta, võib esitada kaebusi viimati nimetatud korras.

Kuna käesolevas paragrahvis toodud tähtajad lähevad lahku üldisest edasikaebe tähtajast (§ 72), siis on tarvilik, et kõigis peakomitee otsustes ja määrustes selgelt märgitakse tähtaeg kaebuse esitamiseks otsuse või määruse peale.

§ 98. Käesoleva paragrahviiga antud õigusi kirjutus- ja arvutusvigade parandamiseks ei või kasutada juhtudel, kui need vead on maksumisalustes (vt. seletus § 44 juures) eneses ja asja arutamine on sündinud vigu sisaldavate

maksustamisaluste põhjal. Vigade parandamine muudaks sel juhul maksustamisaluseid, mida ei saa teha muidu, kui seaduses ettenähtud asjaarutamise korras. Neil juhtudel tuleks seepärast talitada korras, mis nähtud ette asjade ümberotsustamisele võtmise kohta.

§ 103. Riigikohtule esitatav ümberotsustamisele võtmise palve esitatakse peakomitee kaudu ja kuna peakomitee on kohustatud selle palve edasi saatma ühes toimetusega ja oma seletustega, siis on peakomiteel õigus maksuasutustelt välja nõuda vastavaid toimetusi. Toimetuste väljanõudmised esitab peakomitee vahetult asutusele, kelle juures asub toimeetus ning see asutus peab täitma nõudmise viivitamata ja vahetult.

§ 104. Dokumentide lisamine ümberotsustamise ettepanekule või palvele on nõuetav loomulikult ainult siis, kui palve või ettepanek on rajatud neile dokumentidele. Selguvad ümberotsustamisele võtmist õigustavad asjaolud aga muul teel — ilma et dokumendid oleksid vajalikud nende asjaolude tõendamiseks — siis on küllalt, kui need asjaolud kirjeldatakse palves või ettepanekus ja näidatakse alused, mis tõendavad või aitavad selgitada uute asjaolude olemasolu. Nende andmete kontrollimisel võib peakomitee kasutada kõiki neid õigusi, mis kuuluvad temale käesoleva seaduse põhjal asjade ettevalmistamisel ja otsustamisel (§§ 80 ja 88).

§ 108. Käesolevas paragrahvis märgitud maksustamistoimetuse algmomenti ei määra käesolev seadus, vaid vastav maksuseadus. Näiteks tulumaksu juures tuleb lugeda maksustamistoimetuse alguseks tähtpäev, mil kodanik Tulumaksu seaduse § 41 põhjal on

kohustatud sisse andma tulu teadaande, s. o. 1. veebruar tulusaamise aastale järgneval aastal, puhtakasu maksu juures — Ärimaksu seaduse § 543 näidatud tähtpäevad, s. o. 1. märts ja 15. aprill — äriaastale järgneval aastal.

§ 109. Käesolevas paragrahvis tähendatud administratiiv-sissenõudmise korra all tuleb mõista seda korda, mis käsitletakse riigi administratiivsete (vastuvaidlemata) sissenõudmiste alal vastavate maksvate seaduste põhjal. Selle juures määrab käesolev paragrahv, et sisse nõutakse ainult need maksuvõlad, mis ületavad 1 krooni. Alla 1 krooni olevad maksuvõlad jäetakse sisse nõudmata ja loetakse kustunuks ning arvepidamine nende suhtes lõpetatakse asutuse poolt, kes määras vastava maksu. § 119 ettenähtud kustutamiskorda pole tarvis võtta siin käsitlemisele.

§ 112. Käesolev paragrahv on seadusesse võetud vastutajate kaitseks. Selle tõttu ei või sissenõudja asutus valida omal äranägemisel, kelle vastu ta pöörab sissenõudmise. Sissenõudja asutus peab kõigepealt selgitama, kas on võimalik maksu sisse nõuda maksukohuslaselt endalt. Kui selgub, et see pole võimalik, siis on sissenõudja alles õigustatud pöörama sissenõudmisega vastutaja vastu. Seejuures pole tarvilik, et maksukohuslase maksuvõime selgitamiseks oleks ette võetud tegelik sundsissenõudmine. Sellest on küllalt, kui sissenõudja selgitab maksukohuslase maksuvõime sundsissenõudmisele asumata ja selgitab selle ära aktis.

§ 114. Sissenõudmisele asumise momendi üle käesoleva paragrahvi mõttes tuleb otsustada riigi administratiivseid (vastuvaidlemata) sisse-

nõudmisi korraldavate seaduste põhjal. Kui eelnimetatud seadused määravad, et maksu-määraja või muu asutus, kes valvab riigitulude laekumise üle, peab sissenõudmise algatamiseks esitama vastava nõudmise, ettepaneku või muu sarnase teate seaduse järgi sissenõudmist teostavale asutusele, siis tuleb sissenõudmisele asumise ajaks lugeda päeva, mil sarnane nõudmine, ettepanek või teade jõudis sissenõudmist teostavasse asutusse või sissenõudja kätte.

§ 115. Käesoleva paragrahvi esimeses lõikes tähendatud sissenõudmisele asumise küsimust tuleb käsitleda samuti, nagu eelmise paragrahvi (§ 114) juures. (V. seletus § 114 juurde.)

Katkenud aegumise uuelt algamise tähtaja määramisel tuleb samuti käsitleda seadust, mille järgi toimetatakse riigi administratiivseid (vastuvaidlemata) sissenõudmisi. Nimetatud seaduse põhjal tulevad teha kindlaks sissenõudja poolt ettevõetud järjekorralised toimingud ning nende tähtajad ja sellest teha vajalikke järeldusi aegumise uuesti algamise kohta.

§ 124. Maksutrahvide määramise korra (6) osa võttis üldkomisjon käesolevasse seadusesse teadmises, et maksustamise alal ei saa läbi ilma administratiivsete trahvideta. Enamiku maksusüütegude selgitamine on nii tihedalt seotud maksu enda selgitamisega, et on pea võimata eraldada neid kahte toimingut. Maksu varjamise puhul näit. tuleb selgitada kõige pealt õige maksumäär ja alles siis selgub sellega võrreldes, kas maksukohuslase teadaanne (Tulumaksu seaduse § 41, Ärimaksu seaduse § 453) oli ebaõige, kas sissekanded ärraama-

tusse on jäetud tegemata (käesoleva seaduse § 146), s. o. kas on maksu varjatud. Sellepärast on teatavate raskustega ühendatud maksusüütegude andmine kohtu otsustada ilma, et ei argneks kohtus paralleelne töö maksuasutustega.

Muidugi on maksude alal üksikuid süütegusid, mille uurimine nõuab kohtulikku tegevust ning mille eest trahvide määramine peab kuuluma kohtutele. Need juhud on ette nähtud Nuhtlusseaduses.

Käesolevas osas (6) ettenähtud trahvide määramise kord ei käi kohtu poolt määratavate trahvide kohta. Ta käib ainult nende trahvide kohta, mille määramine kuulub maksuseaduste või käesoleva seaduse põhjal maksudevalitsuse ametikohtadele.

§§ 146—147. Need paragrahvid sisaldavad käesoleva seaduse rikkumiste eest määratavaid trahve, millede määramine kuulub maksuasutustele. Sarnased administratiivsed trahvid on maksuseaduste käsitamisel paratamatud juba kaalutlustel, mis ette on toodud seletuses § 124 juurde. Sellepärast ei tuleks ka kriminaalseadustiku maksmapanekul kodifitseerida neid trahvinorme kriminaalseadustikku. Küll tulevad asendada käesolevate normidega kõik need trahvinormid, mis on maksuseadustes sama iseloomuga. See oleks teostatav vastavate maksuseaduste kohaldamisega käesolevale seadusele. Erilised administratiivsete trahvide normid jääksid maksmalahus käesolevatest normidest ainult seal, kus need normid vastava maksu eriiseloому tõttu ei ole kohaldatavad käesolevatele normidele (näit. tempelmaks ja kinnistusemaks).

Selle juures tõuseb üles küsimus Kriminaalseadustiku (RT 56 — 1929) §§ 179—192 kohta, mis sisaldavad katkendlikult trahve üksikute otsekoheste maksude alalt. Kuna soovitavaks ei saa pidada käesolevas seaduses ettenähtud trahvinormide kodifitseerimist Kriminaalseadustikku, siis tuleksid Kriminaalseadustikus §§ 179—192 kustutada viimase seaduse maksmapaneku seadusega.

§ 148. Aegumise tähtaja alguseks § 146 tähendatud ebaõigete dokumentide esitamise teel toimitud süütegude suhtes tuleb arvata ebaõige aruande, bilansi, arve või muu tõenduse maksuasutusele esitamise päev. Raamatutesse ebaõigete sissekannete või sissekannete tegemata jätmise teel toimitud süütegude suhtes tuleb arvata aegumise alguse tähtajaks nende raamatute põhjal sündinud maksu-määramise kuupäev, mis leiab väljendust vastavas maksustamisotsuses (§ 62) või vastava maksuseaduse põhjal kokku seatud maksulehes (näit. Ärimaksu seaduse § 559).

§ 147 tähendatud süütegude suhtes tuleb arvata aegumise alguse tähtpäevaks teadete esitamise tähtpäev.

§§ 162—163. Käesolev seadus maksab üksikute maksude suhtes ainult siis, kui ta on maksma pandud eriseadusega (§ 163). Juhudel, kui mingis maksuseaduses, mille suhtes on käesolev seadus maksma pandud, leidub norme, mis käsitlevad käesolevas seaduses lahendatud küsimusi teisiti, siis tuleb eesõigus anda maksuseaduse, kui eriseaduse normile. Selle juures tuleb võtta arvesse, et juhul, kui maksuseadus käsitleb mingit küsimust kitsamalt käesolevast seadusest, siis tulevad käesoleva seaduse vastavad normid

siiski käsitlemisele seevõrra, kuivõrt nad täiendavad maksuseaduse vastavat normi ilma, et sellest tekiks vastolu mõlemi normi vahel.

Üldkomisjoni seletused Maksmapanemise seadusele.

I osa.

Ehkki oleks väga soovitatav panna maksma Maksustamiskorralduse seadus täies ulatuses kõikide maksude suhtes, milline asjaolu suurelt kergendaks ja lihtsustaks asjaajamist maksustamise alal, on tegelikult siiski võimata teostada. Maksustamiskorralduse seaduse täieulatuslik maksmapanek nõuaks paljude maksude suhtes vastavate maksuseaduste eneste muutmist, mida ei suuda viia läbi Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanekul. Käesoleva seadusega pannakse maksma Maksustamiskorralduse seadus ainult osaliselt.

Maksustamisaparaati korraldavate paragrahvide (1—41) maksmapanek on vajalik Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seaduse põhjal loodud ühendatud maksuaparaadi väljakujundamiseks. Eelnimetatud paragrahvide maksmapanek tingib peakomiteede tegevust korraldavate paragrahvide (80—97) maksmapaneku, kuna selle kohta puuduvad ühtlustatud normid senistes seadustes ning needki, mis olemas, on puudulikud. Samuti on otstarbekohane panna üldiselt maksma §§ 150—158, mis sisaldavad kirjade kättetoimetamise korra. Viimaseid norme leidub seni ainult üksikutes seadustes ning needki osutuvad katkendlikeks. Ainsateks maksudeks, mille suhtes on võimalik suuremate muudatusteta Maksusta-

miskorralduse seaduse maksmapanek täies ulatuses, osutuvad tulu- ja ärimaks. Sellepärast pannakse maksma nende suhtes kõik kohaldatavad Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvid.

Tempelmaksu, pärandusemaksu, kinnistusemaksu ning maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu suhtes pannakse maksma ainult need paragrahvid, mis täiendavad vajalikult ja ajakohaselt vastavates maksuseadustes toodud maksustamiskorda.

II osa.

Käesoleva seaduse esimeses osas tähendatud Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvide maksmapanekul osutub tarvilikuks kaotada need seadused või üksikute seaduste need paragrahvid, mis osutuksid vastolus olevaiks maksmapandud Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvidega või jäävad sel puhul ülearusteks.

III—XI osad.

Neis osades on muudetud üksikuid paragrahve maksvatest seadustest niivõrt, kui võrt seda tingib Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanek.

XII osa.

Käesolevas osas toodud Nuhtlusseaduse täiendus osutub tarvilikuks selle tõttu, et Maksustamiskorralduse seadusega loodud maksupeakomitee omab õiguse kuulata üle tunnistajaid ning asjatundjaid. Et tunnistajate ja asjatundjate tunnistused ja seletused omavad sageli suure tähtsuse nii maksukohuslase kui ka riigi huvides, siis on vajalik sanktsioon selleks, et sundida neid tunnistajaid ja asjatundjaid tunnistama õigust.

Väljavõtted Valitsuse eelnõu seletuskirjast *).

Maksudevalitsus.

§§ 1—2. Käesolev eelnõu korraldab maksudevalitsust ja tema tegevust ainult niivõrt, kui see puutub maksustamisse. Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seaduse (§ 37) järgi on maksudevalitsuse ülesandeks veel riigi monopolide juhtimine. Käesolev eelnõu ei korralda monopolide juhtimist ja valitsemist ega määra monopoli organisatsioonilist külge. Ainult § 1 väljendus, et maksudevalitsus teostab maksustamist direktori üldisel juhtimisel, korraldusel ja järelevalvel, maksab ka monopolide valitsemise kohta. Monopolide lähem korraldus jääb aga eriseaduste määrata.

Maksustamise alal jääb direktorile ainult juhtiv ja korraldav osa ning järelevalve teostamine. Maksustamise otsekohene teostamine jääb maksu- ja tolliinspektoritele. Neile seadusega pealepandud ülesandeid ei saa täita ei direktor isiklikult ega tema volitusel ka muud ametnikud. Kuivõrt võib võtta osa direktor või tema volitusel mõni muu ametnik otsekoheste maksustamisülesannete täitmisest, määratakse kindlaks seaduses iga üksiku juhu jaoks eraldi. Inspektorite töö otstarbekohase väljaarendamise nõuetes ei määra eelnõu kindlaks ei inspektorite arvu ega nende tegevuspiirkondi või erialasid. Inspektorite üldine arv jääb koosseisuseaduse määrata. Nende tegevuspiirkonnad või erialad määrab aga

*.) Viited Valitsuse seletuskirjas muudetud vastavalt seaduse paragrahvide järjestusele. V. J.

Majanduseminister vastavalt töö otstarbekohase korraldamise nõuetele. Kohapealsete inspektorite ülesandeks on põhimõtteliselt maksustamisülesannete täitmine kõigi maksude (otsekoheste, tolli- ja aktsiisimaksude, tempelmaksu ja lõivude) alal, nagu see järgneb alluvusmääritlustest (§§ 26—38). Eelnõu järgi pole inspektorid aga ainult kindla maaala piirides teotsevad ametnikud. Majanduseminister võib panna üksikute inspektorite peale ka maksustamisülesannete täitmist üksikute maksude alal kogu Vabariigi piirides või selle osades (§ 37). Nende inspektorite kompetentsi määrab siis vastav Majanduseministri korraldus. Oma õiguste ja kohuste poolest on nii ühed kui teised inspektorid täiesti võrdsed.

Kaebesutised.

§§ 18—25. Kaebuste otsustamine ühelt poolt tollimaksude, teiselt poolt otsekoheste ja aktsiisimaksude alal kannab lahkuminevat ilmet. Kaebused tollimaksude alal puudutavad peaasjalikult tollitariifi seletamist ja rakendamist. Vaidlused keerlevad siin esijärjekorras kaupade omaduste ümber, ning nende omaduste selgitamisest järeldub vahenditult ka vastavate kaupade teatud tollitariifi punkti alla määramine. Kaebuste otsustamine sellelt alalt eeldab põhjalikku kaupade ja muude tehniliste üksikasjade tundmist, kuna juriidilised küsimused siin esinevad vähemtähtsana ja harvemalt. Kaebuste lahendamist tollimaksude alal peab toimetama sellepärast asutis, kes oleks eriti kompetentne tollitehnika ja kaupade tundmise alal. Särasena esineb eelnõus ettenähtud tollikomitee, mis

koosneb eriteadlastest tollitehnika ja kaupade tundmise alalt. Et ka üksikud juriidilised küsimused, mis võivad tekkida tollitariifi rakendamisel või muude kaupade tollipiirist läbilaskmisel võetavate maksude määramisel, on tihedalt seotud tollitehnikaga, samuti et nende küsimuste täielik eraldamine tollitariifi rakendamise küsimustest on võimatu ja et pole lubatud raskendada maksukohuslase seisukorda sellega, et ta ühes ning samas asjas peaks pöörduma kaebustega mitme asutise poole, siis on loomulik, et ka säärase küsimuste otsustamine peab kuuluma tollikomiteele. Juriidiliste küsimuste objektiivset käsitlust kindlustab erapooletu eriteadlase — tollikomitee alalise liikme — osavõtt tollikomitee töödest ettekandjana. Pealegi teostab nende küsimuste lahendamise kontrolli täies ulatuses Riigikohus, mis kindlustab Tolliseaduse õiget tõlgitsemist tollikomitee poolt.

Hoopis teist ilmet kannavad kaebused teiste maksude alalt. Siin on tegemist keeruliste õiguslikkude küsimustega, mida võivad lahendada otstarbekohaselt ja õiglaselt ainult isikud, kellel on vastav hariduslik kvalifikatsioon ja vajalik vilumus maksuseaduste käsitlemises, samuti kes on oma tegevuses täiesti rippumatud olgu fiskuse, olgu maksukohuslase huvide ühekülgselt kaitsmisest. Eelnõu arvab rahuldada neid nõudeid kõige paremini sel teel, et ta loob nende kaebuste otsustamiseks kohtule sarnaneva asutise — maksukomitee, mille liikmed enamikus määrab Vabariigi Valitsus vastava ettevalmistusega isikute seast, kes on omandanud vilumuse maksuseaduste käsitlemiseks. Kaks alalist liiget oleksid Majanduseministeeriumist täiesti rippumatud

eriteadlased, kes ei tunne asjade otsustamisel mingit juhtnööri peale seaduste ja määruste eeskirjade. Nende kohta maksaksid riigiteenijate kohta üldiselt maksivad kindlustused, millejuures käesoleva seaduse maksmapaneku seadusega tuleks kitsendada nende suhtes ka Riigiteenistuse seaduse § 42 rakendamise võimalust, et kõrvaldada igasugused mõjutamise võimalused. Mis puutub kolmandasse liikmesse, siis kuulub see eelnõu järgi küll Majanduseministeeriumi kõrgemate ametnikkude, kuid mitte aktiivsete maksuametnikkude koosseisu. Ka tema ei oleks sellega huvitatud maksudevalitsuse huvide kaitsest. Pealegi pole temal kahe alalise liikme kõrval kuigi palju mõju asjade otsustamisel. Selle liikme määramine on tingitud nõudest, et maksukomitee ei muutuks liiga kulukaks asutiseks, kui ta koosneks kolmest alalisest liikmest. Kolm liiget on asjade otsustamisel kollegiaalses asutises aga möödapääsematult vajalikud.

Maksustamisasjade alluvus.

§§ 26—38. Maksu- ja tolli-inspektorite tegevuspiirkonnad või erialad määrab Majanduseminister. Kui need on määratud, siis peab igale inspektorile omas tegevuspiirkonnas või erialal kuuluma kindel kompetents, mille määramine ei sõltu ülemusest. Iga inspektor peaks oma teenistuskohale asudes otsekohe teadma, missugused konkreetset maksustamis- asjad alluvad temale. Teiselt poolt peaks ka kodanikul olema võimalik jõuda kergelt selgusele selle kohta, kelle poole peab ta pöörduma oma maksuasjade lahendamiseks. Tuleb ju sagedasti ette, et kodanikul on tegemist mitmes linnas või maakonnas, et ta elab isegi

teatud aja välismaal j.n.e. Senised seadused olid puudulikud nende küsimuste lahendamisel, mille tagajärjel tekkis sageli raskusi nii maksuasutistele kui ka maksukohuslastele. Et kõrvaldada kõiki neid halbusi, määritleb käesolev eelnõu maksustamisasjade alluvusküsimused üksikasjalikult ja näeb ette ühtlasi vaielküsimuste lahendamise teed. Alluvuseeskirjad on eelnõus kohaldatud maksustamise otstarbekohasuse nõuetele, pidades silmas ka kodanikkude tarbeid ja huvisid. Tulumaksu alal, kus raskused alluvusküsimustes on kõige suuremad, on maksukohuslasele antud koguni võimalus valida maksustamiskohta (§ 28) juhul, kui temal on mitu elukohta või tulu saamise kohta. See soodustus puudus senini maksukohuslasel. Alluvuse korraldamises on teostatatud põhimõtte, mis oli aluseks Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seadusele ja mille põhjal on kujundatud praegu püsiv maksustamisorganisatsioon, nimelt, et kohtadel teotseks üks ühendatud maksuasutis. Põhimõtteliselt kuulub kogu maksustamistegevus kohtadel vastava piirkonna inspektorile. Ainult erandina, kui see on vajalik maksustamise huvides, on Majanduseministril õigus vabastada kohapealseid inspektoreid maksude määramisest ja järelevalve teostamisest üksikute maksude alal, pannes need ülesanded eriliste inspektorite peale (§ 37). Neid ülesandeid ei või panna maksudevalitsuse direktori või tema juures abilistena töötavate isikute peale. Selle nõude kohaselt on pandud inspektorite peale ka järelevalve teostamine pärandus- ja kinnistusmaksude tasumise järele, mis kuulus senini maksudevalitsuse keskasutisele. Ka on nende

ülesannete täitmine koha peal palju lihtsam ja otstarbekohasem.

Taandamine.

§§ 39—41. Eeskirjad taandumise kohta on kooskõlastatud Tsiviilkohtupidamise seaduse eeskirjadega. Need eeskirjad maksavad nii maksuametnike, maksu- ja tolli peakomitee liikmete kui ka maksukomisjonide liikmete kohta, kui viimased on moodustatud eriseaduste põhjal. Et taandamise võimalusi ei saaks tarvitada kurjasti, lastes teadlikult toimetada ametnikku, kes oleks pidanud taanduma, ja nõudes taandamist alles siis, kui maksustamismenetlus jõuab lõpule, et võita aega, selleks on nähtud ette § 40 teatud kitsendavad tingimused.

Maksustamise toimetamise kord.

§§ 42—44. Need paragrahvid korraldavad maksustamiseks vajalikkude teadete nõudmist maksukohuslasilt endilt. Sellel alal on kodiitseeritud praeguste seaduste eeskirjad väheste muudatuste ja täiendustega. Sääraseks muudatuseks on näit. see, et üldisi teateid, mis on vajalikud maksukohusluse kindlaks tegemiseks ja maksude määramiseks, nõuab maksudevalitsuse direktor Riigi Teatajas avaldatud kuulutuste teel, määrates teadete esitamise tähtaja. Säärasteks üldisteks teadeteks on näit. teated majas elavate või teenistuses olevate isikute kohta, teated kodanikkude tulude kohta (tuluteatelehed), aruandvate ettevõtete aruanded ja bilansid ja muud säärased. Senini olid sääraste teadete esitamise tähtjajad nähtud ette juba seadustes, millejuures need tähtjajad ei langenud sageli kokku. Selle

tagajärjel tuli korrata ühesisulisi teateid sageli mitmel korral. Uue korra juures oleks võimalik korraldada asja nii, et teadete andmiseks üksikute maksude alal oleksid võimalikult ühised tähtajad, nii et neid teateid oleks võimalik nõuda ka ühistel teatelehtedel. See kergendaks nii maksuasutiste tööd kui ka maksukohuslaste vaeva.

§§ 45—48. Need paragrahvid korraldavad teadete nõudmist kolmandatelt isikutelt. Samuti nagu teadete nõudmise alal maksukohuslasilt endilt, on ka siin kodifitseeritud praegu maksev õigus üksikute muudatustega. On nähtud ette nimelised ja üldised teated. Nimeliste teadete kohta jääb maksma kord, mis maksis senini Tulumaksuseaduse § 43 järgi, selle vahega, et teadeteandja huvides on võimaldatud anda teateid ka suusõnal maksuametis. Sellevastu on täieliku uuendusega nähtud ette § 47 võimalus keelduda teadete andmisest. See keeldumise võimalus on tarvilik õigluse, teenistuseetika ja perekondliku moraali kindlustamise nõuetes.

Teisendatud on üldiste teadete nõudmise kord kolmandatelt isikutelt. Senini oli nende teadete esitamine nähtud ette vastavates maksuseadustes, millejuures olid määratud kindlaks ka esitamise tähtajad. See asjaolu takistas suurelt maksustamistegevuse otstarbekohastamist ja lihtsustamist, nagu selgitatud juba eelpool. Eelnõu muudab säärase teadete nõudmise perioodiliselt võetavate maksude alal painduvamaks vastavalt välismaade praktilisele, andes maksudevalitsuse direktorile õiguse määrata teadete andmise tähtaegu, kuid tingimusega, et teadete nõudmine oleks aval-

datud Riigi Teatajas vähemalt 1 kuu enne antud esitamistähtaega.

Tähtsama uuenduse teadete nõudmise alal toob kaasa § 48, mille järgi võib inspektor esitatud teadete kontrollimiseks, samuti § 45 ja 46 ettenähtud teadete saamiseks, kui neid ei esitata, toimetada äriraamatute ja äridokumentide vaatlusi. See paragrahv on tähtis mitte ainult maksuasutiste, vaid ka maksukohuslaste huvides. Kui soovitakse, et maksustamine tugineks kindlatele andmetele, siis peavad need andmed olema usaldusväärsed. Andmed saavad olla usaldusväärsed aga ainult siis, kui nad on kontrollitavad. Kuna see paragrahv võimaldab nende andmete kontrollimist, siis omab ta ka olulise tähtsuse õiglase ja täpse maksustamise teostamise nõuete seisukohalt. Senistes maksuseadustes puudusid vastavad otsekohesed eeskirjad. Tegelikult püüdsid maksuasutised aga siiski kontrollida ka kolmandatelt saadud teateid, kasutades neid revideerimisõigusi, mida andis Tempelmaksuseadus, või revideerides vastavat ettevõtet vormilikult tema enda asjas, tegelikult toimides vaatlusi aga kolmandate kohta käivate teadete kontrollimiseks. On otse loomulik, et säärane paratamatult vajalik praksis legaliseeritakse. See legaliseerimine on ülitähtis maksukohuslastele, sest ta võtab aluse maksuasutistelt tugeneda juhuslikkudele andmetele ja maksukohuslane saab võimaluse nõuda nende juhuslikkude andmete kontrollimist. Sääraste juhuslikkude andmete kasutamine on tekitanud senini sageli ebatäpseid maksustamisi ja toonud sellega esile palju vaidlusi. Maksukohuslasil on tulnud nende ebatäpsuste selgitamiseks muretseda

suurte raskustega kõrvalisi andmeid. Uus kord kõrvaldaks need raskused ja halbused.

§§ 54—56. Nende paragrahvide eeskirjad võimaldavad maksukohuslastele sääraseid soodustusi, mis puudusid senises praksises täielikult. § 54 eeskiri on otsekoheks täienduseks § 48 viimase lõike eeskirjale, millest oli jutt eelpool. Selle paragrahvi esimene lõige püstitab deklaratiivselt kohustuse hoolitseda ametivoliliselt selle eest, et maksustamiseks vajalikud andmed oleksid küllaldased. Sellega tahab eelnõu toonitada, et andmete kogumisel peab maksuasutis täitma objektiivselt seaduse nõudeid ja loobuma ühekülgsest huvide kaitsest. Sama paragrahvi teine lõige nõuab selle juhtmõtte täitmist teadete hankimisel §§ 45—46 korras. See paragrahv on mõeldav ja rakendatav ainult §§ 45—53 eeskirjade puhul, ning sellepärast on § 54 püsimine täielikult rippuv §§ 45—46 püsimisest. Nende paragrahvide (45—54) eeskirjad koos toovad tähtsama ja tarvilikuma uuenduse meie maksustamismenetlusse.

§ 55 eeskiri näitab, kuidas peab talitama maksuasutis juhul, kui maksukohuslane toetub temale mitte kättesaadavatele kohtu- või valitsusasutistes asuvatele dokumentidele. Selle soodustuse kuritarvitamise ärahoidmiseks on nähtud ette vajalik keeldumise võimalus soodustuse andmisest.

§ 56. Erilise soodustuse annab maksukohuslasele veel § 56, mida senine praksis pole üldse lubanud. Inspektorile on jäetud võimalus teatada maksukohuslasele puuduvatest tõendustest ja määrata tähtaegu nende esitamiseks. See laialine soodustamisvõimalus on mõeldav muidugi ainult kitsendava

tingimuse puhul, et sellest ei tekiks raskust maksustamise huvides lubamatuid viivitusi.

Maksustamisotsus ja vastulaus

§§ 62—63. Need paragrahvid määravad maksustamisotsuse vormilist külge ja nõu nõuab, et maksumääramise kohta väljastada kirjalik maksustamisotsus, milles on täpselt määratud § 62 tähendatud vormilistele nõuetele. Kuna need vormilised nõuded on määratud maksukohuslase huvide kaitseks, siis on võimalik sellest korrast võimalikult ainult eriolukorras kõrvale pöörduda (§ 63). Vastutajaks maksumääruse eest on kompetentne inspektor.

§§ 64—70. Need paragrahvid määravad vastulausete esitamise ja otsustamise korra. Vastulaused ei moodusta kaebust, vaid esimest astet ega oma sellega ka õiguse kaotamise efekti. Vastulause esitamine on maksukohuslase järk maksustamistoimingule. Maksukohuslase palvel saab inspektor veel kord vastulauset kontrollida oma otsuseid ning maksustamisotsust lane — õiguse näidata neile ebatäpsustuste vigadele, mis tema arvates võivad olla tekkinud inspektori otsuses. Maksustamisotsus on massiline toiming; vead ja ebatäpsused selles on väga võimalikud. Vastulaus on privilegium mõlemale poolele, mis ei maldab ära hoida asjatuid kaebusi vastulausete ebatäpsuste puhul. Maksukohuslasel on kergem ja lihtsam kaitsta oma huviseaduse lausete kui kaebuste teel ja inspektoril samuti huvi, et ta võiks ise parandada ebatäpsusi enne, kui need satuvad maksukohuslase ja komitee kontrolli alla. Vead ja ebatäpsused mida võib parandada vastulausete korras võivad olla igasugused, nii faktiliste

alalt kui ka seaduste tõlgitsemise ja rakendamise alalt, kui nad omavad mingit mõju maksustamisotsusesse.

Toodud eeldustel on loomulik, et vastulausete otsustamine kuulub samale ametikohale, kes on teinud maksustamisotsuse, käesoleva eelnõu järgi maksu- või tolliinspektorile ja abiinspektorile, kui viimane on otsustanud maksumääramisi § 3 ette nähtud juhtudel. Tollimaksude alal, kus eriseaduste põhjal võivad määrata tollimakse ka inspektorile alluvad ametnikud, kuulub kuritegevuse ärahoidmiseks vajaliku kontrolli teostamise otstarbel vastulausete otsustamine inspektorile, vaatamata sellele, et maksu määras (kauba revideeris) inspektorile alluv ametnik. Samuti on loomulik, et vastulause maksumääramise kohta, mille otsustas maksudevalituse direktori poolt järelevalve teostamise korras saadetud ametnik, otsustatakse direktori poolt kooskõlas üldise korraga, mille järgi vastulauseid tollimaksude alal otsustab ametialaline ülemus. Igal juhul ei saaks viimatinimetatud vastulauseid otsustada inspektor, sest direktori poolt saadetud ametnik (kontrollrevideerija) kontrollib ühtlasi ka inspektori tegevust.

§ 66 näeb ette vastulause vormilised tingimused. Vastavalt vastulause iseloomule on need tingimused väga lihtsad. Olulise tähtsuse omab § 67 eeskiri, mille järgi vastulause esitamine paneb seisma maksustamisotsuse täitmise. See on jällegi kooskõlas vastulause iseloomuga, mis taotleb inspektori poolt tehtud ebatäpsuste ja vigade parandusi. Kui on eeldusi, et maksustamisotsuses on juhtunud vigu ja ebatäpsusi, siis ei saa säärane otsus

astuda jõusse enne, kui inspektor po rollinud seda. Selle võimaluse kurita ärahoidmiseks näeb sama paragrahv vastulause otsustajal on õigus nõud kindlustamist, kui otsuse täitmiseg mine võib muuta küsitavaks või ra maksu sissenõudmist. Ilma selle või võiks vastulause te esitamine muu võitmiseks, mille jooksul võiks kõ maksusissenõudmise võimalusi. Mei morali seisukorra juures on säärase õige sagedased.

§ 71. Selle paragrahvi tähtsus se les, et ta kohustab maksukomisjone loodud maksude määramise otsus kohaldama oma otsuste tegemisel jao eeskirju.

Üldise põhimõtte kohaselt kuuluk tulausete otsustamine samale ma jonile, kes otsustas maksumääramis juhtudel peaksid komisjonid otsustar lauseid samade eeskirjade järgi, mis inspektorite jaoks.

Kaebuste esitamine.

§§ 72—74. Kaebuste esitamine inspektori ja maksukohuslase vahel lus mõne faktilise või õigusliku asja. Säärase vaidluse lahendamine peab mõlemast poolest rippumatule asutis rasteks asutisteks on tollimaksude tollipiirist läbilaskmisel võetavate alal tollikomitee, muude maksud maksukomitee (§ 72). Kaebuste tähtaeg ja esitamise kord on kooskõ üldise praksisega. Maksukohuslase on ainult märgitud, et kaebus, mis o

esialgse otsuse, mitte vastulause puhul tehtud otsuse peale, loetakse vastulauseks, eeldades muidugi, et tähtaeg vastulause esitamiseks pole möödunud. §-ga 7 on antud õigus kaevata või ühineda kaebusega ka maksu eest vastutajatele. See võimalus on hädavajalik õigluse nõuetes.

§ 75 (viimase lõike) nõue, et kaebuses ei või esitada taotlusi, mida pole puudutatud vastulauses, järgneb sellest, et kaevata võib ainult vastulausete kohta tehtud otsuste peale. Ainult vastulausete otsustamise järel selgub, kas maksukohuslase pretensioonid on vaielavad, mille lahendamiseks peab asuma tegevusse erapooletu kaebeasutis. Peaks lubatama tuua esile kaebuses ka teisi taotlusi, siis tuleks inspektoril kaebuse saamisel alata uuesti toimetust, mis on vajalik vastualusete otsustamiseks. Vastulausete esitamiseks ettenähtud tähtaeg kaotaks sel juhul igasuguse tähenduse, asja toimetamine veniks asjatult pikale ja segaks ning raskendaks maksuasutiste tööd.

Kõrgem kaebeasutis.

§§ 94—97. Viimase kaebeinstantsina maksustamise alal näeb eelnõu ette Riigikohtu administratiivosakonna. Kaebuste esitamisel Riigikohtule tuleb kohaldada üldist korda nende muudatustega, mis on nähtud ette käesolevas seaduses.

Lahkuminevalt senisest praksisest korraldab eelnõu, et kaevata võivad nii maksudevalitsus kui ka isikud, kelle kaebuste kohta on tehtud komitee otsus või kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole ise esitanud kaebust vastavale komiteele. Maksudevalitsuse kaebamise õigus on tingitud asjaolust,

et komitees esineb tema samuti poolena nagu maksukohuslanegi. Komitee on oma tegevuses rippumatu õigusekaitseasutis ja tema esimehel või liikmetel pole säärast protestimise õigust, nagu omasid seniste peakomiteede esimehed riigi õiguslike huvid kaitseks. Seaduste seletamisel ja rakendamisel võivad komiteed eksida ka nii, et see eksimine osutuks riigi kahjuks. Neil juhtudel on vajalik, et mingi asutis kaitseks poolena ka riigi õiguslike huvisid. Loomulik, et sääraseks riigi huvid kaitseks on maksudevalitsus.

Maksuasjade ümberotsustamine.

§ 98. Selle paragrahvi järele võib parandada maksuasutis tema poolt tehtud maksustamisotsustes kirjutus- ja arvutusvigu. Et sääraseid vigu juhtuda võib nii maksukohuslase kui ka riigi kahjuks, siis on õige lubada nende parandamist nii maksuasutise omal algatusel kui ka asjaosaliste palvel.

§§ 99—107. Maksustamisotsuste ümberotsustamise küsimuse lahendamisel lähtub eelnõu üldisest nõudest, et maksustamisotsuse õiguslik jõud peab olema siduv mõlemale poolele, nii maksukohuslasele kui ka maksuasutisele endale. Sellekohaselt siis ei luba eelnõu maksuasutisele võtta ise asju ümberotsustamisele, vaid ta peab paluma selleks luba, samuti nagu peab seda tegema maksukohuslane või maksu eest vastutav isik. Juhud, mil võib paluda ümberotsustamist, on määratud kindlaks eelnõus (§ 99). Nende juhtude puhul pole nähtud ette maksudevalitsuse ja maksu eest vastutaja jaoks palvete esitamiseks muid kitsendusi, kui need, mis järgnevad vastavatest tähtaegadest (§§ 105 ja 107)

või asjaolust, et maksu määr ei muutuks selle tagajärjel või muutuks vähem kui 10 krooni võrra (§ 106). Sellevastu näeb eelnõu ette kitsendusi palvete esitamiseks maksukohuslasele. Pole põhjust lubada ümberotsustamist maksukohuslase palvel siis, kui viimane toimis maksustamise käigus äärmise lohakusega, mis pole lubatud juba maksuseaduste täpse täitmise nõuetes, või talitas koguni kuritahtlikult, jättes esitamata nõutud andmed, millest oleksid selgunud asjaolud, mille põhjal palutakse ümberotsustamist. Neil põhjustel teebki eelnõu vastavad kitsendused maksukohuslasele paluda maksustamise ümberotsustamist (§ 101). Ümberotsustamisele võtmise lubamine kuulub kaebeasutisele — tolli- või maksukomiteele ja Riigikohtule. Maksukohuslase ja vastutajate huvides kohustab eelnõu esitama ära kirja maksudevalitsuse ettepanekute maksustamise ümberotsustamisele võtmise kohta vähemalt 1 kuu enne ümberotsustamisele võtmise lubamise otsustamist. Neil isikutel jääb sellega võimalus hankida vastavaid andmeid selle kohta, et ümberotsustamisele võtmine nende arvates pole põhjendatud.

Maksude tasumine.

§§ 109—118. Käesolev peatükk käsitleb ainult üksikuid üldisi küsimusi maksude tasumise alalt. Maksude tasumise kord ja tähtajad, samuti vastutuse ulatus üksikute maksude juures jääb vastavate maksuseaduste määrata. Maksuvõlgade sissenõudmise kohta jääb maksuma üldine seadus, mis maksab administratiivsissenõuete kohta. Maksusummade sissenõudmist vastutajatelt käsitleb käesolev eelnõu ainult niipalju, kui see on vajalik

selle sissenõudmise vormilise korra määramiseks.

Uuendusena on nähtud ette eelnõus üldine maksude sissenõudmise aegumise tähtaeg, mis on määratud kindlaks 10 aasta peale. Senise korra järgi ei aegunud riigi maksuvõlad. Aegumine uue korra järele maksaks muidugi ainult niipalju, kui ei tee selleks erandeid vastavad maksuseadused.

Maksuvõlgade pikendamine on korraldatud eelnõus otstarbekohasuse nõuete seisukohalt kooskõlas Lääne-Euroopas üldiselt maksuva korruga, usaldades selle ülesande asutisele, kes vastutavad riigi maksutulude korraldamise eest.

Väljavõtted üldkomisjoni alamkomisjoni protokollidest.

Prot. 10 — 6. VII 31.

§§ 7, 18 ja 72. Kaalutakse kuidas maksustamise instantse nimetada: kas komisjon ja komitee, või komisjon ja peakomitee, või komisjon ja maksukohus või komitee ja peakomitee.

Ministri abi A. Meerits soovitab jääda komisjoni ja maksukohtu nimetuse juurde.

K. Selter: Maksukohtu nimetusel on see halbtus, et selle nimetusega segatakse ära maksupeakomitee üldkohtuga.

M. Juhkam: Maksukohtu nimetuse võtmisega peaks ettevaatlik olema. Rahvas segab ta ära üldkohtuga. Teiseks võib see üldkohtute autoriteeti alla kiskuda. Kolmandaks tahab peakomitee ise ka rohkem kohtuks saada kui ta seda on ja lõpuks võib Riigikohus tema otsustega siis rohkem arvestama hakata.

Ministri abi A. Meerits: Kui nimetus — maksukohus — läbi ei lähe, siis palun peakomiteede nimeks võtta: tollipeakomitee ja maksupeakomitee.

Aruandja J. Teemant: Toetan viimast ettepanekut.

Prot. 9. — 3. juul. 1931.

§§ 57 ja 60. Aruandja J. Teemant tõstab üles küsimuse, kas ei tuleks maksukomisjonides ära kuulata ka tunnistajad.

K. Selter: Ei ole otstarbekohane maksukomisjonides tunnistajaid üle kuulata. See jäägu kõrgemasse instantsi.

A. Rei: Siin seletati, et maksustamise aluseks ei võeta kõrvaliste isikute poolt antud teateid, vaid ainult dokumentaalsed tõendus-
sed. Kui see nii, siis ei pruugiks ka maksukomisjonides lubada tunnistajaid.

§ 60 J. Teemant: Sõnad „kui ka temale (maksuinspektorile) teada olevad asjaolud“ tulevad välja jätta. Eelpool lubasime ainult kirjalikke tõendusi ja asjatundjate tõestusi.

K. Selter: See õigus on maksuinspektorile tarvilik. Praegu puudub maksuinspektoril õigus teha järeldusi oma silmaga nähtud fakti alusel.

J. Teemant: Maksuinspektor, kes asja otsustab, peab materjali saama aktist. Kui tema mõnda fakti teab, siis on temal võimalik ka andmeid muretseda.

Minister M. Pung: Paragrahvi mõte on see, et inspektor ei või maksumääramisel oma pead talitada. Ta peab rehkendama kõigi asjaoludega.

Kustutatakse sõnad: „kui ka temale enesele teada olevad asjaolud“.

Prot. 9 — 3. VII 31.

§ 62. M. Juhkam: Kõige olulisem — põhistus — jäetakse maksustamisotsustest välja.

K. Selter: Kui maksumääramine sünnib otseste andmete põhjal, siis ei ole põhistusi tarvis. Kui aga maksumääramine sünnib hindamise teel, siis saab põhistus olema.

Prot. 13 — 9. okt. 1931.

§ 98. K. Selter: Paragrahvi mõte on see, et kui otsuses eneses on arvutuse või kirjutuse viga, siis neid vigu võib parandada maksuasutis omal algatusel või asjaosaliste palvel. Kui aga viga on materjalis, mille põhjal otsus tehtud, siis seda viga sama maksuasutis parandada ei saa, vaid selle küsimuse otsustab kõrgem instants.

Prot. 13 — 9. okt. 1931.

§ 102. K. Selter: Paragrahvi mõte on see, et ümberotsustamise võtmise lubab kõrgem instants. Kui see luba saadud, siis otsustab küsimuse sama maksuasutis, kes asja otsustanud.

Prot. 14 — 9. okt. 1931.

§ 117. J. Vaabel: See paragrahv laiendatakse kogu maksude kohta.

Ar. J. Teemant: Ma saan aru, et kui maks pikendatakse või ajatatakse, siis viivitusprotsenta ei võeta, kuna siin maksja süü ära langeb.

Direktor H. Kukk: On juhtumisi, kus võlgnik maksab hea meelega viivituseprotsendid, kui maks ise pikendatakse või ajatatakse. Kui viivituseprotsendid jäävad, siis on maksudevalitsusel mõnel juhul kergem maksu pikendada.

M. Juhkam: See paragrahv tuleb käsitusele kahel äärmisel juhul, sellepärast ei oleks tarvis enam nõuda kindlustusi ega nõuda ka viivitus %/0.

Sellest paragrahvist tuleks teha kaks: üks kergemate juhtude jaoks, kus võiks nõuda kindlustusi ja viivitusprotsente; teine aga raskemate, kus võiksid ära jääda kindlustused ja viivitusprotsendid.

A. Rei: Maksu pikendamise ja ajatamise õigus on maksuametikohtade diskreditsionäärne õigus, mitte kohus. Kui kindlustuste võtmise võimalus jääb, siis on loota, et selles — maksu pikendamises ja ajatamises — rohkem rahvale vastu tullakse. Kindlustus võetakse siis, kui maksuvõlgnikka hästi ei usaldata. Kui kaks korda, siis hakatakse maksnikkude suhtes tarvitama raskemat korda.

J. Vaabel: Selle paragrahvi käsitlemine nõuab ametnikult südametunnistust ja heatahtlikkust.

Prot. 15 — 16. okt. 1931.

§ 119. R. Eliaser: Kas selle paragrahvi tahtakse muuta üldarvepidamise seaduse eeskirju?

J. Vaabel: Jah, selle paragrahvi tahtakse muuta üldarvepidamise seaduse eeskirjad maksuvõlgade ja viivitusprotsentide kustutamise alal.

Prot. 15 — 15. okt. 1931.

§ 122. Ar. J. Teemant: Kui keegi on maksnud maksu ülemäära, siis tuleb ülemäära makstud maks maksumaksjale tagasi maksta ilma, et ta selleks palve peab andma. Maksuvalitsuse kohus on seda omal algatusel tagasi tasuda.

J. Vaabel: Kui arvatakse, et tuleb tagasi maksta ilma palveta, teeme seda.

Tuleks aga kaaluda, kas igasuguse suurusega summa rohkem-maks tuleb tagasi maksta. Mõne sendi kättetoimetamise kulu on suurem kui rohkemmaks.

Arvatakse, et alla ühe krooni ei tule tagasi maksta ega ka alla ühe krooni maksu ei pruugi sisse nõuda (§ 109).

Prot. 15 — 16. okt. 1931.

§ 129. Kaub.-tööstuskoja esindaja R. Berendsen: Selle redaktsiooni järgi võivad maksuvalitsuse ametnikud terved kogud kaupsid kauplustest asitõendusena kaasa võtta.

Peasekretär Vaabel: See paragrahv on peamiselt mõeldud tolli- ja aktsiisimaksude alal. Siin ei saa teisiti kui peab asjad asitõendusena kaasa võtma.

M. Juhkam: See mis mõeldav ja läbi viidav on aktsiisi- ja tollimaksude alal, ei ole mõeldav teiste maksude alal. Näit. kui võetakse ära puudulikult tempelmakstud leping või arve. Neid võib äril veel samal päeval tarvis olla. Selles redaktsioonis on § mulle täiesti vastu võtmata.

Ar. J. Teemant: Peab arvama, et ametnikul on pea ja ta õiglaselt otsustab, mida asitõendusena kaasa võtta ja mida mitte. Juhtnõörina võiks paragrahvi täiendada selles, et kui osutu küllaldaseks nende kirjeldus protokollis.

Prot. 17 — 22. okt. 1931.

§ 148. A. Rei: Seletuskirjas tuleks lähemalt seletada, mis momendist arvata aegumine. Võiks märkida, et aegumise algus loetakse sellest momendist, millal esitati äriaraamatud, aruanded, bilansid või muud tõendused; äriaraamatute võltsimise juures aga sellest momendist, kui see ilmsiks tuli.

Üksikasjalik sisujuht.

(Üksikasjalikus sisujuhis loetletud nr. nr. tähendavad seaduse paragrahve.)

Administratiiv-sissenõudmine: maksude sissenõudmine 109, trahvide sissenõudmine 141.

Aegumine: maksuvõlgade 114—116, maksutrahvide sissenõudmine 142, maksuseaduste rikkumine 148.

Ajatamine ja pikendamine: maksuvõlgade 117, trahvide 143.

Aktiisimaksu asjade alluvus 31—33, 38.

Aktiisi seadus: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige ja II osa p. 8 ning X osa viimane lõige.

Alluvus: vaata makssuasjade alluvus.

Andmed maksukohuslase üle: maksukohuslaselt endal 42—44, 48, kolmandatelt isikutelt 45—47, 48.

Aruandvad ettevõtted 10.

Asjade ettekandjad: komisjonis 14, peakomitees 25.

Asjaajamine: komisjonis 14 ja peakomitees 25.

Asjatundjad: komisjonides 52, 53 ja peakomitees 88.

Kaasistujad 8—12, 15.

Kaebasutused 18—25, 72, 94, 96.

Kaebused maksuasjades:

Kaebuste esitamine peakomiteele 72—79; esitamise tähtaeg ja kord 72, õigustatud isikud 74, kaebuse ulatus ja sisu 75, esitamise tagajärjed 78, peakomitee asutamisest keeldumine 76 ja 79.

Kaebuste arutamine peakomitees 80—93: ettevalmistamine 80, arutamisele määramine 81, istang 82, maksudevalitsuse esindajad 83, poolte õigused ja kohused 84—87, tõenduste kogumine 88—89, otsus 90—94, edasikaebe tähtaeg 94.

Kaebused Riigikohtule 94—97: tähtaeg 94, tagajärjed 95—96, peakomitee arutamisest keeldumine 97.

Kaebused trahviasjades 138—140: alluvus ja esitamise tähtaeg 138, arutamise kord 139, edasikaebus Riigi-kohtule 140.

Kaebuste tähtaegade uuendamine 159—161.

Kaubandus-tööstuskoda 8, 9, 21.

Karistused: vaata süüteod, trahvid ja Nuhtlusseadus.

Kindlustamine: maksuvõla 118.

Kinnistusemaks § 35 ja maksmap. sead. I osa I lõige ja p. 4.

Kinnisvaramaksu asjade alluvus 30, 35.

Kinnisvaramaksu (maal asuva) seadus: maksmapanemise seaduse I osa I lõige ja p. 5, II osa p. 7, IV osa.

Kirjade kättetoimetamine 150—158.

Kohapealne vaatlus 48—50, 53.

Kvoorum: komisjonis 13, peakomitees 23.

Linnade liit 21.

Lõivuseadus: maksmapanemise seaduse I osa I lõige ja II osa p. 12 ning VI osa.

Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seadus: maksmapanemise seaduse I osa I lõige ja p. 5 II osa p. 7. ning IV osa.

Maksuasjade alluvus 4, 7, 26—38 ja maksmapanemise seaduse X osa.

Maksuasutused 1—14.

Maksukaebasutused 18—25, 94, 96.

Maksupeakomitee 18—25, 72—79 ja maksmapanemise seaduse X osa I lõige.

Maksu määramine 60—63, 71.

Maksude tasumine 109.

Maksude tasumise eest vastutavad isikud 110—113.

• Maksustamisotsuste ümberotsustamine 99—107.

Maksustamine tagantjärele 108.

• Maksustamiseks vajalikkude andmete hankimine ja kontrollimine 42—49.

✕ Maksustamiseks vajalikud andmed:

✕ maksukohuslaselt 42—44, 48, kolmandatelt isikutelt 45—47, 48.

✓ ✕ Maksustamiseks tõenduste kogumine 54—59.

- Maksude vastu võtmine omavalitsustes 16.
- Maaomavalitsuste liit 21.
- Maksuvõlgade: ajatamine ja pikendamine 117, vähendamise ja kustutamine 119—120, kindlustamine 118.
- Maksuvuse kaotavad seadused: maksmapanemise seaduse II osa.
- Nuhtlusseadus: maksmapanemise seaduse XI ja XII osa.
- Omavalitsused: kaasistujate valimine 9, maksude vastu võtmine 16, järelevalve 17, maksuseaduste rikkumise üle valve 125.
- Otsuste peatamine 67, 78, 95.
- Politsei 126, 127.
- Põllutöökoda 9.
- Pärandusemaksu asjade alluvus 34.
- Pärandusemaksu seadus: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige ja p. 3, II osa p. 11 ning V osa.
- Reisijate kraam 6, 32.
- Rohkem makstud summad 121—123.
- Salakaubavedu 51.
- Seadused, mis kaotavad maksuvuse: maksmapanemise seaduse II osa.
- Süüteod: maksuseaduste rikkumise jälgimine ja uurimine 124—130, trahvide määramise kord 131—136, trahvide määramine 149, vastulaused ja kaebused 137—140, trahvide sissenõudmine 141—145, trahvimäärad 146—147.
- Taandamine ja taandumine 39—41.
- Tagantjärele maksustamine 108.
- Teated maksukohuslaselt, vaata maksustamiseks vajalikud andmed.
- Teateid andmast keelduda võivad isikud 47.
- Tempelmaksu asjade alluvus 36 ja 38.
- Tempelmaksu seadus: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige ja p. 2, II osa p. 10 ning VII osa.
- Tollimaksu asjade alluvus 1—4, 32, 33, 37, 38.
- Tollipeakomitee 18—25, 72—97 ja maksmapanemise seaduse X osa.
- Tollirevidendid 4, 6.
- Tolliseadustik: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige, II osa p. 9, X osa.

Tulumaks: alluvus 26—28, komisjon 7, 9—15, määramine 60—63, vastulaused 64—71, 75, 4 l. peakomitee 18—25, 72—97 ja maksmapanemise seaduse X osa.

Tulumaksu seadus: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige ja p. 1, II osa p. p. 1, 2, 6, III, X, XI ja XII osa.

Tunnistajad 88, asjatundjad 52, 53.

Trahvid: süütegude jälgimine ja uurimine 124—130, trahvide määramise kord 131—136, määrajad 149, vastulaused ja kaebused 137—140, sissenõudmine, vähenemine 141—145, trahvimäärad 146—147.

Tõenduste kogumine: komisjonis 54—59;
peakomitees 88—89.

Tähtajad: komisjoni pävakord 13, seisma pandud komisjoniotsuse edasisaatmine 13, maksukohusluse üle nõutud teadete andmine 43—46, 56, vastulausete esitamine 64—66, kaebused vastulause peale 72, puuduste kõrvaldamine kaebustes 76, asja arutamisele määramine peakomitees 81, peakomitee motiveeritud otsuse kättesaatmine 92, peakomitee otsuste peale edasi kaebamine 94, peakomitee keeldumise peale kaebamine 97, maksustamisotsuse ümberotsustamine 105, aegumine 107 ja 108, tagantjärgi maksustamine 108, maksude tasumise tähtaeg 109, maksuvõla pikendamine 117, trahviasjus vastulaused 138, ametiruumes väljapandud kirja kätteantuks lugemine 154, maksunõuete algumine 114—116, trahvitavalt seletuste nõudmine 132.

Tähtaegade uuendamine 159—161.

Vaatlus kohapeal 48—50, 53; 128—130.

Vastulaused:

Maksuasjades 64—71, 73, 75 viimane lõige; trahviasjades 137, 138; tähtaegade uuendamine 159—161.

Vigade parandamine 62, 98, 107.

Viivitusprotsent: omavalitsustelt 17, maksuvõlalt 109, ajatamiselt ja pikendamisel 117, kustutamisel 119—120.

Ärimaks: komisjon 7, 8, 15, asjade alluvus 29, 32, 38 ja maksmapanemise seaduse X osa.

Ärimaksu seadus: maksmapanemise seaduse I osa 1 lõige ja p. 1, II osa p. p. 3, 4, 5, VIII—XII osa.

Ülemäära makstud summad 121—123.

Ümberotsustamine 99—107.

Ühistegelised asutused 10.

ÜLDINE SISUJUHT:

I.

MAKSUSTAMISE KORRALDUSE SEADUSE TEKST.

- I osa. Maksudevalitsuse ja maksukaebeasutuste korraldus: Lhk.
1. peat. Maksudevalitsus. §§ 1—17 3
 2. peat. Kaebeasutused maksude alal §§ 18—25 9
- II osa. Maksustamistoimetus:
1. peat. Maksustamisasjade alluvus. §§ 26—38 12
 2. peat. Taandumine ja taandamine. §§ 39—41 14
 3. peat. Maksude määramise kord:
 1. j. Maksustamiseks vajalikkude andmete hankimine ja kontrollimine. §§ 42—59 16
 2. j. Maksude määramine, maksustamisotsus ja vastulaused. §§ 60—71 22
- III osa. Kaebused:
1. peat. Kaebuste esitamine. §§ 72—79 25
 2. peat. Kaebuste arutamine maksu- ja tollipeakomiteedes §§ 80—97 28
- IV osa. Maksuasjade ümberotsustamine ja maksustamine tagantjärele. §§ 98—108. 32
- V osa. Maksude tasumine ja maksuvõlgade kustutamine:
1. peat. Maksude tasumine. §§ 109—118 35
 2. peat. Maksuvõlgade kustutamine. §§ 119—123 38
- VI osa. Maksutrahvide määramine:
1. peat. Maksuseaduste rikkumise jälgimine ja uurimine. §§ 124—130 39
 2. peat. Maksutrahvide määramise kord. §§ 131—136 41
 3. peat. Vastulaused ja kaebused maksutrahvi asjades. §§ 137—140. 43
 4. peat. Trahvide sissenõudmine. §§ 141—145 44
- VII osa. Maksustamiskorralduse seaduse rikkumise eest määratavad trahvid. §§ 146—149 45

VIII osa. Üldeeskirjad:

1. peat. Kirjade kättetoimetamine. §§ 150—158 46
2. peat. Tähtaegade uuendamine. §§ 159—161 . 47
3. peat. Seaduse maksvuse ulatus ja elluviimine.
§§ 162—163 48

MAKSMAPANEMISE SEADUSE TEKST.

- I osa. Maksustamiskorralduse seaduse maksvuse ulatus 50
- II osa. Maksvuse kaotanud seadused 50
- III osa. Tulumaksu seaduse §§ 27 ja 83 muutmine. 52
- IV osa. Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramak- suseaduse § 15 muutmine 52
- V osa. Pärandusmaksu seaduse §§ 2¹ ja 19 muutmine, 52
- VI osa. Lõivuseaduse §§ 268, 271 ja 275 muutmine . 53
- VII osa. Tempelmaksu seaduse §§ 7, 8, 16, 18 ja 21 muutmine 53
- VIII osa. Ärimaksu seaduse §§ 451 ja 591 muutmine 53
- IX osa. Otsekoheste maksude seaduse § 559 muut- mine. 54
- X osa. Alluvuse muutmine seadustes 54
- XI osa. Nuhtlusseaduse §§ 273¹ ja 1152² muutmine . 55
- XII osa. Nuhtlusseaduse § 943 täiendamine 56

II. MOTIIVID.

1. Üldkomisjoni seletused Maksustamiskorralduse seaduse §§ 2, 3—4, 6, 7, 10, 16, 17, 21, 24, 37, 40, 42, 44, 45, 60, 61, 74, 79, 84, 85, 86, 90, 97, 98, 103, 104, 108, 109, 112, 114, 115, 124, 146—147, 148, 162 ja 163 kohta 57
2. Üldkomisjoni seletused Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanemise seaduse I—XII osa kohta 72
3. Väljavõtted valitsuse seletuskirjast Maksusta- miskorralduse seaduse §§ 1—2, 18—25, 26—38, 39—41, 42—44, 45—48, 54—56, 62—63, 64—71, 72—75, 94—97, 98, 99—107, 109—118 kohta 74
4. Väljavõtted üldkomisjoni alamkomisjoni proto- kollidest seletustena §§ 7, 18, 72, 57, 60, 62, 98, 102, 117, 119, 122, 129 ja 148 kohta 90

III. SISUJUHT.

1. Üksikasjalik sisujuht 95
2. Üldine sisujuht 99

